

VALAŠTIANSKY hlasník

ročník IX. ● číslo 2 ● apríl 2011

Z OBSAHU VYBERÁME:

- Polícia upozorňuje na 3. str.
- Roztancujme jar pre Kristínku, 5. str.
- Infekčná mononukleóza, 8. str.
- Začiatky hasičstva na 14. str.

foto: B. Strmeňová

**Morena, Morena, kde si prebývala,
keď si tú jar tak dlho skrývala?
Teraz musíš zhorieť a vo vode utonúť,
jar už po zime vydáva sa na púť!**

V našej obci jar rozprestrela svoje krídla a už sa to vonku len tak hemží prácami v záhradách, okolo parkov, domov a ciest. Prvoradou každoročnou jarnou úlohou je urobiť poriadok po zime, tzn. pozametáť posypový materiál, pozbierať odpady, upratať exkrementy po zvieratách, ktoré majitelia týchto štvornohých miláčikov bezohľadne nechávajú na snehu. Vyzývam preto všetkých občanov, aby sa do jarného upratovania zapojili všetci a nespoliehali sa na to, že všetko poradia aktívni pracovníci. Jednou z jarných úloh je aj údržba stromov a okrasných drevín. Po dôkladnom prehodnotení a prezretí drevín sme pristúpili k orezu a nevyhnutnému výrubu odborne spôsobilou osobou. V ďalšom kroku pristúpime k ochrane obecného majetku rekonštrukciou oplotenia v areáli prevádzkarní pred nedisciplinovanými občanmi. V tomto roku sme sa zapojili do preventívnych prác protipovodňovej ochrany. Opravíme lesné cesty v správe obce a vybudujú sa odrážky na odtok dažďovej vody v Potôčkoch, Suchej a na Lipovej.

Jedným z dôležitých krokov bude rozmiestniť po obci nádoby na zber zvieracích exkrementov. Majiteľom psov, ktorí majú zaplatenú daň za psa budú postupne rozdávané zberné vrecká. V prípade nedodržania používania týchto vreciek budú nezodpovední majitelia prísne pokutovaní. Z jari je ešte potrebné zrekonštruovať asfaltové cesty, poškodené v zime.

Čaká nás pekná kultúrna jar, spojená s rôznymi kultúrnymi podujatiami. Toto roku si pripomenieme 40. ročník Festivalu dychových hudieb vo Valaskej, na ktorý sa zodpovedne pripravujeme.

Jarnú únavu treba zahnať pracovnou a športovou činnosťou, aby sme boli pripravení vychutnať si tohtoročné leto. Privítajme preto sviatky jari – veľkonočné sviatky s pokorou a úctou v duchu kresťanských tradícií a k týmto sviatkom želim všetkým našim občanom ich príjemné prežitie.

Ing. Juraj Uhrin
starosta obce Valaská

PREDSTAVUJEME OSOBNOSTI VEREJNÉHO ŽIVOTA VO VALASKEJ

Ing. Peter Bánik

Zástupca starostu obce Valaská
Narodený: 30.7.1959 v Podbrezovej, ženatý, manželka Anna Bániková, administratívna pracovníčka Základnej školy Valaská, dve deti, Martin 23 rokov a Tomáš, 26 rokov. Obaja študujú na STU Bratislava.

Vzdelanie: Stredná priemyselná škola elektrotechnická v Liptovskom Hrádku v rokoch 1974-78, Vysoká škola technická Košice, Fakulta elektrotechniky, katedra technickej kybernetiky, odbor elektronické počítače v rokoch 1978 – 1983.

Súčasný zamestnanie: Správca počítačovej siete na Mestskom úrade Brezno od roku 1993 do súčasnosti.

Určitý čas si sa aj ty pohrával s myšlienkou kandidovať na post starostu obce.

Prečo si sa na poslednú chvíľu rozhodol nekandidovať?

Odbor, v ktorom pracujem, je náročný na stále vzdelávanie a rozširovanie vedomostí. Napreduje veľmi rýchlo dopredu, a keby som z neho „vypadol“ čo i len na jedno volebné obdobie, t.j. na 4 roky, veľmi ťažko by som sa vrátil k profesii, ktorú som vyštudoval. To ma napokon viedlo k rozhodnutiu nekandidovať na post starostu obce Valaská, aj keď mi veľmi záleží na jej rozvoji a napredovaní. Práve preto som rád, že som sa stal poslancom obecného zastupiteľstva a následne zástupcom starostu. Takto sa budem môcť podieľať na rozhodovaní o jeho premenách k lepšiemu.

Aj keď je už niekoľko mesiacov po voľbách, predsa sa k nim vráťme.

Bol ich výsledok pre teba prekvapením?

V podstate nie. Kandidátov na funkciu starostu, ako aj na poslancov obecného zastupiteľstva bolo na takú malú obec, ako je Valaská, pomerne veľa, ale vzhľadom na rozloženie síl v týchto voľbách boli istí, podľa môjho názoru, na starostu dvaja rovnocenní kandidáti. To, že napokon vyhral p. Ing. Juraj Uhrin, bolo vyslovene rozhodnutím obyvateľov obce Valaská. Rozhodli aj o tom, že súčasné zloženie obecného zastupiteľstva sa odlišuje od toho predchádzajúceho. Viac ako polovica súčasných poslancov sú noví. Zo „starých“ poslancov zostali piati.

Poslancom obecného zastupiteľstva si už viac volebných období. Ako by si zhodnotil tie

predchádzajúce?

Spolupráca poslancov a starostu je pri rozhodovaní o chode obce veľmi dôležitá. Vzájomná komunikácia vedenia obce a poslancov za pôsobenia pána Dušana Sliachana, ktorý zastával post starostu dve volebné obdobia, bola veľmi dobrá. To sa bohužiaľ zmenilo v ďalších dvoch volebných obdobiach, keď starostom obce bol p. Emil Gröne. No aj napriek tomu sme vždy dokázali, po vzájomných diskusiách, dôjsť k spoločnému cieľu.

Čo je náplňou funkcie zástupcu starostu obce?

Koordinujem činnosť komisií zriadených obecným zastupiteľstvom, sám sa ich zasadnutí zúčastňujem a zabezpečujem, aby výsledky rokovaní komisií ďalej organizačne naplnil výkonný orgán, t.j. obecný úrad. Počas neprítomnosti starostu ho zastupujem v rozsahu určenom starostom v písomnom poverení. Zároveň vykonávam funkciu sobášiaceho. Som zástupcom, ale som tiež poslancom a z tejto pozície už tretie volebné obdobie vykonávam funkciu predsedu Rady školy pri Základnej škole Valaská.

Ako sa ti spolupracuje so súčasným starostom a novými poslancami?

Som veľmi rád, že sa so súčasným starostom pravidelne stretávam na pracovnom rokovaní, kde vzájomne konzultujeme problémy obce a hľadáme najvhodnejšie riešenia. Tieto potom spoločne predkladáme poslancom obecného zastupiteľstva na pracovných stretnutiach. Čo sa týka spolupráce s novými poslancami, vidím z ich strany snahu dostať sa do problematiky obce, ale

keďže je veľmi krátka doba od voľieb, v podstate sme sa stretli iba dvakrát, je mi veľmi ťažko teraz hodnotiť spoluprácu. To budem vedieť po dlhšom časovom období.

Čo by si chcel v obci zmeniť?

Možno, že si obyvatelia obce ani neuvedomujú, ako sme na tom dobre oproti iným obciam. Obec nie je zadlžená, netrápi nás potreba obnovy, či rekonštrukcie verejného osvetlenia, máme dostatok finančných prostriedkov na bežnú činnosť obce, na jej rozvoj, pripravujeme rekonštrukciu kultúrno-sportového centra.

Zdalo by sa, že nie je čo vylepšovať, ale nie je to celkom pravda. Je nutná rekonštrukcia kanalizácie miestnej časti Piesok, v materskej časti obce Valaská je nevyhnutné riešiť vylepšenie životného prostredia a kultúrnenia tejto časti obce, najmä v blízkosti Studničky. Ja osobne by som privítal rozvoj cestovného ruchu v našej obci, k čomu je však potrebné vybudovanie rôznych turistických chodníčkov, cyklistického chodníka, ktorý by napríklad spájal obec

s Breznom. Tento projekt je známy v Brezne už dávnejšie, ale nedošlo k jeho realizácii, čo je veľká škoda. Takýto chodník by mohol spájať obec aj s Podbrezovou, čo by privítali všetci zamestnanci ŽP, ktorých dennodenne stretávam, ako po hlavnej ceste dochádzajú na bicykloch do zamestnania.

A napokon chcem obnoviť tradíciu víťania novonarodených detí za občanov obce Valaská.

Ostáva ti popri zamestnaní a výkone funkcie zástupcu starostu obce aj čas na záľuby a koníčky?

Som spoločenský typ človeka a veľmi rád sa stretávam s ľuďmi. Na stretnutie s rodinou a priateľmi si vo svojom živote musí každý nájsť chvíľku. Ja osobne som veľmi rád, že sa mi darí spájať profesionálny život so súkromím a že v našej rodine sú dvere pre priateľov otvorené dokorán vždy, keď to potrebujú. Takéto stretnutia sú pre mňa vzácné a dodávajú mi sily do ďalších dní.

Ďakujem za rozhovor.

Danka Králiková

Obecné zastupiteľstvo vo Valaskej na svojom zasadnutí dňa 2. februára 2011

1. Zriaďuje pracovné a kontrolné komisie ako poradné orgány starostu obce:

- finančná komisia
- komisia výstavby, územného plánovania, životného prostredia a poľnohospodárstva
- komisia kultúry, školstva, mládeže a športu
- sociálno – zdravotná komisia
- komisia na ochranu verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov

2. Schvaľuje:

Finančnú komisiu v zložení:

Anna Dobříková, Anna Bániková, PhDr. Zuzana Kúdelková, Radoslav Krbíl, Ľubomír Štubňa

Komisiu výstavby, územného plánovania, životného prostredia a poľnohospodárstva:

Martin Krupa, Blažena Pastírová, Ondrej Krnáč, Aurel Starke, Jaroslav Poliak

Komisiu kultúry, školstva, mládeže a športu:

Pavel Švantner, Mgr. Róbert Hlaváčik, Anna Gondová, Marek Poliak, Jakub Balúch, Jaroslav Kocúr, Pavel Sedliak

Komisiu sociálno – zdravotnú:

Janka Čiefová, Blažena Pastírová, Viera Babčanová, Mgr. Iveta Babčanová, Mgr. Marta Frimmová, Mgr. Katarína Paprčková, Alica Oláhová
Komisiu na ochranu verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov:

Ing. Peter Bánik, Ľubomír Štubňa, Martin Krupa

3. Zriaďuje redakčnú radu Valašianskeho hlásnika v zložení:

Monika Senčeková, Danka Králiková, Mgr. Milena Fábryová, Mgr. Štefánia Piliarová, Ing. Jozef Kán, Mgr. Art. Adriana Bundová, Barbora Strmeňová – fotografka

4. Poveruje:

v zmysle Zákona o rodine č. 36/2005 Z. z. § 4, odst. 1, poslancu Obecného zastupiteľstva vo Valaskej Ing. Petra Bánika uzatvárať manželstvo pred Matričným úradom vo Valaskej za prítomnosti matrikára.

Ing. Peter Minárik
prednosta OcÚ

6. marec – deň oslobodenia obce Valaská

Pri pamätníkoch padlých hrdinov v 2. svetovej vojne si obyvatelia Valaskej 4. marca pripomenuli 66. výročie oslobodenia obce, aby položili k pamätníkom kytice a uctili si tých, ktorí zahynuli v boji proti fašizmu.

Na pietnej slávnosti boli prítomní predstavitelia obce, pán starosta Ing. Juraj Uhrin, členovia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, občania, dychová hudba a spevokol.

Aj keď prešlo veľa rokov od ukončenia vojny, nikdy nesmieme zabúdať, ako sa rodila naša sloboda a kto sa zaslúžil o to, aby ďalšie generácie žili v slobodnej a demokratickej krajine.

Vážme si čas mieru a aj spomienky a myšlienky tých, ktorí obdobie hrôz vojnového konfliktu zažili a vedia o tom ešte mnoho povedať. Prejavme im úctu a pietu.

Veľký podiel na zorganizovaní spomienkového stretnutia má, ako každý rok, obecný úrad a ZO SZPB.

Účastníkom spomienkových osláv patrí poďakovanie za to, že po toľkých rokoch nezabúdajú na tých, ktorí položili svoje životy za našu slobodu.

Lýdia Krupová

foto: B. Strmeňová

foto: M. Petrová

Skupinka Valaštanov položila kyticu vďaky a zapálila sviečky pri hrobe rumunských vojakov, ktorí padli pri oslobodzovaní obce Valaská.

Malá, ale aktívna

Členovia zo SZPB Piesok sa stretli na zasadnutí svojej členskej schôdze, síce malej, ale aktívnej organizácie.

Je skutočne obdivuhodné, že i napriek menšiemu počtu členov a tiež ich úctyhodnému veku, organizácia žije a plní úlohy i poslanie hlavných ideí. Svojou snahou, obetavosťou, úctou k pietnym miestam a tiež neustálou spomienkou na tých hrdinov, ktorí obetovali životy, slúžia príkladom všetkým vo svojej blízkosti.

Neustále vynakladajú svoje úsilie odovzdať svoje v mnohých prípadoch kruté skúsenosti mladej generácii, aby pochopili následky vojnového násillia a vážili si život v mieri.

Tým vlastne plnia i hlavné úlohy dané UV SZPB.

V tomto zmysle vystúpil na zasadnutí i hosť pán pr. OZ SZPB a tiež člen UV SZPB Bratislava Anton Pôbiš. Vo svojom príhovore ocenil prácu organizácie jednotlivých členov. Oboznámil prítomných s úlohami, ktoré sú dané ústredným výborom na r. 2011 a budú sa plniť po rozpracovaní na podmienky našej organizácie. V závere svojho príhovoru odovzdal ocenenie za 23 ročnú zodpovednú prácu predsedovi ZO SZPB Piesok p. Milanovi Krahulcovi.

Členovia na záver svojho zasadnutia prijali v uznesení záväzné plnenie úloh v r. 2011. V rámci možnosti rozšíriť členskú základňu, naďalej venovať pozornosť pri udržiavaní pamätníka na Tálloch a pamätnej tabule pri klube s možnosťou spolupráce s OcU. V rámci spolupráci s OZ SZPB Brezno sa zabezpečí účasť osláv organizovaných v miestach histórie SNP. V spolupráci s ZO SZPB Valaská, spomienkou na 66. výročie oslobodenia obce Valaská, ako aj výročia SNP podporíme účasťou na pietnom akte.

Hrdinovia! Ohník vami zaštepý,
Kým chodím po tejto zemi
Nech nikdy nezhasne.

A. Plávka

Tajomník ZO SZPB

Spomienka na obeť fašizmu

Siesty deň mesiaca marca patrí zaiste pre mnohých spoluobčanov, ktorí preživali vojnové udalosti a SNP, medzi najdojímavejšie a najradostnejšie zároveň. Ved' to bol deň slobody pre našu obec a jej okolie.

Rok čo rok je tých, ktorí boli priamymi svedkami udalostí menej a menej. Ved' ubehlo už 66 rokov, čo je v priemere jeden ľudský život. No zaiste sú ešte mnohí, ktorým táto malá fotografia, pravdepodobne z roku 1936, ešte niečo povie.

V pozadí zachytáva pohľad na budovy pri vstupnom areáli bývalej nemocnice Podbrezová. Obidve budovy pri vchodovej bráne slúžili ako byty pre lekárov, pracujúcich v uvedenej nemocnici, ktorá pomerne dlho slúžila obyvateľom takmer celého Horehronia.

V predvojnovom a vojnovom období bývali v týchto bytoch MUDr. Lászla a MUDr. Strelinger s rodinami. Na fotografii je malá asi 5-ročná dcérka Marika

MUDr. Lászla so svojou opatrovateľkou z Valaskej, Ludmilou Havrilovou. Ona, i keď sa nedožila vysokého veku, opatrovala tento obrázok a často spomínala na lekárov, ktorí boli veľkými dobrodincami nielen každému pacientovi, ale aj človeku, ktorý potreboval akúkoľvek inú pomoc. Ľudia

si ich veľmi vážili a ctili.

Následky a hrôzy vojny-úrazy, zranenia i mnohé choroby prichádzali do ich rúk. Žiaľ, i keď práve v tomto čase boli najviac potrební, neobišli ich hrôzy fašizmu. MUDr. Strelingera odvieďa gardistická hliadka a viac sa už nevrátil. Manželka a dcéra, malá Marika, márne vypisovali prosebné listy, márne hľadali pomoc, aby ho prepustili. Nielen že nič nedosiahli na jeho záchranu, ešte aj oni obe spolu sa stali nevinnou, hroznou obeťou.

Ich život ukončili krutým fašistickým spôsobom vo väpenke v Nemeckej.

Pomník, pietne miesto v Nemeckej a mnohé iné po celom Slovensku svedčia o neuveriteľnom utrpení. Na týchto miestach v mysli znejú slová: „Stúj noho, posvätná miesta jsou...“

Viera Babčanová

Polícia upozorňuje

Polícia upozorňuje občanov na páchanú trestnú činnosť v okrese Brezno, pri ktorej páchatelia podvodne vymámiu finančnú hotovosť od starších občanov, ktorú údajne potrebujú na opravu motorového vozidla po dopravnej nehode, alebo na náklady súvisiace s ošetrením v nemocničnom zariadení. Takto získanú finančnú hotovosť páchatelia nevrátia a použijú ju v svoj prospech. Z tohto dôvodu polícia upozorňuje, aby občania dôsledne zväžili poskytnutie finančnej hotovosti cudzím osobám.

V prípade výskytu uvedenej trestnej činnosti žiadame, aby občania o trestnej činnosti ihneď informovali políciu. Informácie môžu podať na najbližšom oddelení Policajného zboru alebo na tel. čísle 158.

pplk. Mgr. Milan Kovalčík
riaditeľ PZ

NÁZORY, POSTREHY, OHLASY..

VÝZVA

Je jar a viacej nás to ťahá objavovať s deťmi, vnúčatami, alebo len tak samým tajomné zákutia našej obce a jej okolia. Úmyselne som použila výraz „tajomné“, lebo krásne už dávno nie sú, vinou človeka. Sú zanesené odpadkami, neporiadkom, poznačené nezaujmom, alebo bezradnosťou nás, občanov. Netreba vymenúvať choré miesta v našej obci a okolí, všetci o nich dobre vieme, ak vedieť chceme. Chceme len apelovať na tých našich občanov, ktorým záleží na peknej Valaskej a jej okolí a chceli by pomôcť. Ja medzi nich patrím. Čo tak založiť si neziskové združenie „Za peknú Valaskú a jej okolie“? Neposudzujme a nekritizujme tých, ktorí robia okolo seba neporiadok. Možno si nevedia poradiť sami so sebou. Ukážme im, ako sa to dá, možno sa raz k nám pripoja. Verím, že obec tiež pomôže. Tunajšia škola sa už o to snaží. Na jar, v jeseni, chodia čistiť pridelené úseky, ale niektoré zamorené plochy sú nad ich sily. Ak by sa našli z radov čitateľov vnímavé srdcia, dajte o sebe vedieť v redakcii novín. Možno sa nám predsa len podarí urobiť niečo pre peknú Valaskú a jej okolie, pre nás všetkých.

M.P.

Na nie je to krajšie ako kopa smeti?

Chráňme si svoje okolie

Ľudia sme rôzni. Jedni slušní a iní ľahostajní. Keď sa pozriete okolo seba, vidíte samé výlučky po svojich miláčikoch. Málokto si po svojom zvieratku uprace ich extrementy. Keď sa prejdete po našom sídlisku, len sem tam sa vám podarí vyhnúť sa niekedy malej inokedy väčšej kôpkke po našich miláčikoch.

Ak takéhoto človeka, ktorý po svojom psíkovi neuprace, upozorníte, nemilo vás okrične, čo vás je po tom, že o poriadok v obci sa má starať obec. V mestách ľudia dostávajú na výlučky po psíkoch igelitové vrecúška a majú vyhradené miesto na venčenie domácich zvierat. Takým spôsobom sa v meste dokáže udržať aký – taký poriadok. Ale kto za to môže? Samozrejme, len my sami. Pozrite sa do Brezna alebo do iných miest a obcí. Na trávniku sú vyožené cedulky s nápisom: „Zákaz venčiť psov!“ Chcelo by to niečo podobné aj v našej obci.

B. V.

Sú veci, ktoré doslúžili a stanú sa súčasťou „separáku“, sú veci, ktoré odkladáme, pretože sa s nimi ťažko lúčime, ale sú aj veci, ktoré nám z pamäti nevymaže ani čas, pretože pohľadom na ne sa v spomienkach vraciame do dôb dávnominulých, do čias života našich starých, pra či praprarastarých predkov. Možno často nepoznaných, možno to ani nie sú naše priame korene a predsa stoja zato nezhodiť za hlavu minulosť, nezhodiť dielo, ktoré nám zanechali. Ak by sme sa tak rozhodli a stalo sa to, zahodili by sme za hlavu samotnú podstatu života. Veď práve vo výsledku práce rúk a umu ľudí dávnych čias je duša tej doby, duša tých, ktorí ho pre nás zanechali možno aj s nádejou, že mnohé veci budeme chrániť, zachovávať a zveľaďovať, učiť sa na nich, pretvárať a prispôbovať daným podmienkam vývoja.

Prečo vám predkladám toto zamyslenie sa? Dostala sa mi do uší veta: „Načo nám je Pamätná izba, je nám potrebná?“

Určite áno. Taký je názor nás, matičiarov, taký je názor opýtaných sa Valaštanov, ich detí a ďalších potomkov. Veď povedzte, kde by sme si mohli pozrieť tie vzácne starožitnosti, ktoré pomáhali našim predkom žiť a prežiť dobu tých ťažkých čias, dobu, v ktorej sa rodila dnešná podoba Valaskej. Každá obec má svoju Pamätnú izbu a ak nie, tak ju zriaďuje, aby ďalším generáciám aj prostredníctvom nej ukázala, ako sa tvrdou prácou menila tvár dedín a mesta nášho Horehronského údolia, kde – aspoň tak sa to vraví – sa voľakedy len skaly rodili.

Pamätnú izbu zriadil ešte dávno v minulom storočí vtedajší MNV, pracovníci MKS, KŠK, niektorí učitelia a pár nadšencov. S veľkou láskou a obetavosťou chceli v kútiku jednej z miestnosti bývalého MNV a dnes Klubu dôchodcov ukázať, ako sme žili včera a ako sa žilo vtedy. Izba nemala dlhé trvanie, mnohé vzácne predmety, ktoré do nej darovali „ako svoje relikvie“ vďační občania, sa zasunuli do kúta, polámali, potratili, spálili alebo bezcitne pohádzali na hŕbu, aby tak uvoľnili priestor pre iné účely. Malá chalúpka, zobrazujúca príbytok možno jedného z prvých obyvateľov Valaskej, zapadala prachom, práchnivela, bola príťažou za zamknutými dverami tej izby.

Keď sa v r. 2002 postupne obnovovala činnosť MO MS, jednou z priorit bolo založenie speváckeho zboru a znovuvybudovanie Pamätnej izby. Spevácky zbor je dnes už súčasťou kultúry obce. A Pamätná izba? Za pomoci vtedajšieho vedenia obce sa nám to po prekonaní takmer neprekonateľných prekážok podarilo a izba znovu uzrela svetlo sveta. Samozrejme, že veľká časť predmetov bola úplne znehodnotená a ani cez veľké úsilie znalcov dreva, sa nedala zachrániť. Fotografií bolo len pár a väčšinou zničené. Všetci členovia výboru a sympatizanti MS hľadali, nachádzali, prosili a postupne ukladali ďalšie darované predmety, aby sa izba mohla otvoriť. Podarilo sa. V r. 2004 starosta obce a predsedníčka MO MS slávnostne otvorili znovuzriadenú PI pri príležitosti osláv SNP. Jej expozícia ešte nie je ukončená, ale máme veľkú radosť, že do nej nachádzajú cestu niektorí záujemci, najmä žiaci našich škôl a ich pedagógovia, aby sa zoznámili s minulosťou, s významnými osobnosťami a čestnými občanmi Valaskej, aby sa na vlastné oči presvedčili, že napríklad také tkanie „pokrovcov“ dá zabrať, že na obraze, ktorý daroval pán Karol Babjak sú jeho starí rodičia vo valašianskych krojoch, rovnako krásnych, ako každý iný kroj Horehronia. Mnohí obyvatelia Valaskej PI určite ešte nevideli a možno ani nevedia, že ju máme. Chceme to zmeniť, chceme, aby sa izba dobudovala a začala plniť svoje poslanie, aby oživala vpravou návštevnosťou, ktorí si pri jej prezeraní uvedomia, ako im každý kút a každá vec niečo pripomína. Každá spomienka na minulosť má veľký zmysel pre súčasnosť a budúcnosť a že ak chýba minulosť, stráca sa život. V tej izbe je možno aj odkaz našich predkov. A my máme právo, ba priam povinnosť zachovávať dedičstvo predkov pre dnešok i pre zajtrajšok.

Pamätná izba je ako človek. Keď ho už niet, všetko po ňom je nám vzácné. Stolička, na ktorej sedával, pero, ktorým písal, obyčajný kus dreva, ktoré rúbal, aby mu v dome bolo teplo alebo ho pretváral na malý stolček, na ktorom sedával možno aj pri lúskaní „fizolňov“. Všetko zostáva v pamäti na blízkeho človeka. A čo zostáva v pamäti obce? Určite dielo, ktoré je vykonané. Ale sú to aj veci, ktoré práve v PI ukrývajú tajomstvá života, umu, zručnosti a práce našich predkov, vzácne spomienky, ktoré nám po nich zostali pre všetkých, nielen pre jednotlivcov. Chceme, aby aj v našej „izbici“ každý na chvíľu postál, pospomínal pri pohľade na vzácne dary našich predkov, ktorým aj takto ďakujeme za život, čo nám dali a dielo, čo pre nás zachovali. Aby sme v nej na fotografiách spoznávali rodákov, ktorí výsledkami práce preslávili našu Valaskú v celom svete. Možno by si zaslúžila dôstojnejšie a z hľadiska návštevnosti prístupnejšie a krajšie priestory, aby sme ju mohli ako vzácnosť s hrdosťou lepšie ukázať, čo sme mali, čo máme a čo pre nás zostane.

Snažili sme sa v tomto zamyslení odpovedať na otázku, či nám je PI treba. My, matičiari a sympatizanti MS hovoríme jednoznačne ÁNO.

Budeme radi, ako svoj názor vyslovíte alebo aspoň prostredníctvom Valašianskeho hlásnika zverejníte aj vy. Potešia nás aj prípadné návrhy ako ďalej, aby sme spolu premýšľali, tvorili a boli účastní na jej osude.

Výbor MO MS

V našej materskej škole vedieme deti k spoznávaniu ľudových tradícií a zvykov nielen našej obce, ale aj celého regiónu. A nie je tomu inak ani cez fašiangový čas, na ktorý sa deti veľmi tešia. Zhotovujú masky, spievajú veselé piesne, hrajú sa žartovné hry, tancujú, pomáhajú pri fašiangovej výzdobe svojich tried.

Tradičiou je, že fašiangy oslavujeme karnevalem, ktorý už niekoľko rokov usporadúvame v telocvični OUI. Ďakujeme pánu riaditeľovi Mgr. Hlaváčovi a jeho kolektívu zamestnancov, že nám to aj tento rok umožnili.

Nášho karnevalu sa zúčastnia všetci, ktorí majú chuť zabávať sa. A bolo tomu tak aj 25. februára, kedy prišlo do telocvične OUI veľa masiek. Princzné, kovboji, vodníci, víly, lienky, strigy, batmani a iné rozprávkové postavy. Masky od výmyslu sveta, jedna krajšia ako druhá. Rodičia si dali záležať na tom, aby svojim de-

Fašiangový čas

foto: B. Strmeňová

tom pripravili netradičné a nápadité masky, ktoré sa predstavili za spevu karnevalových piesní a tancov. Nezabudli sme ani na rodičov, ktorí mali možnosť zapojiť sa do balónového tanca spolu so svojim dieťaťom. Víťazná dvojica, Filip Kordík so svojou maminou, boli odmenení usmiatym šašom. Nechýbala ani tradičná tombola a šišky s lekárom.

Takýto skvelý karneval sme mohli zorganizovať aj vďaka štedrosti našich sponzorov, rodiny Prachniarovej, Šunikovej a Pažitnej, za čo im srdečne ďakujeme. Poďakovanie patrí aj celému kolektívu učiteliek, ktoré ani tohto roku nesklamali svoje publikum a prezliekli sa za šašov, krotiteľov a artistov a predviedli skvelé čísla krotenia medveďa a prasiatok pod taktovkou šašov Vincenta a Šikulu v cirkuse Bum – Berto.

Karnevalová zábava bola vynikajúca, určite by nám aj v Riu závideli.

Mgr. Babčanová Iveta

foto: B. Strmeňová

Zabávali sa všetci

Tohtoročné fašiangové obdobie sa skončilo. Deti našej materskej školy a pacienti Špecializovaného zariadenia Tereza v Hronci ho ukončili pochovávaním basy.

V utorok, 8. februára 2011 deti predškolskej triedy z našej materskej školy navštívili Špecializované zariadenie Tereza v Hronci. Konala sa tam tradičná fašiangová zábava. Deti prezlečené do masiek spievali, tancovali a pridali sa k nim aj pacienti zariadenia, ktorým naše deti vyčarili ne jeden úsmev na tvári. Na konci zábavy vošiel do miestnosti smútočný sprievod a nasledoval obrad pochovávania basy, pri ktorom sme sa všetci dobre zabavili. Deti sa ešte občerstvili čajom a pampúškami a spokojné, že zažili pekný deň, sa vrátili do materskej školy.

Mgr. Stanislava Kaliská

Návšteva knižnice

Marec už tradične považujeme za Mesiac knihy. Aj v našej MŠ vo Valaskej v tomto čase viac pozornosti venujeme práve knihám. Deti si donesú z domu svoje obľúbené knihy a spoločne s učiteľkou si ich prezerajú, čítajú, rozprávajú o nich. Prínosom pre deti je aj návšteva Obcej knižnice A. A. Banika, ktorú sme uskutočnili 3. marca 2011. V knižnici nás privítala pani Danka Králiková a porozprávala nám o význame knižnice, o knihách, aké je dôležité starať sa o knihy. Pýtala sa detí na ich obľúbené knihy, rozprávky, či rozprávkových hrdinov. V jej podaní si vypočuli rozprávku O šipkovej Ruženke, ktorá sa im veľmi páčila. Deti sa s tetou knihovničkou rýchlo skamarátili a zahĺňali ju rôznymi otázkami. Bolo to pre nás všetkých príjemné a zároveň poučné spesrenie dňa, za čo pani Králikovej ďakujeme.

Vaisová Alena

Obec Valaská v spolupráci
s MŠ, ZŠ, ZUŠ, OUI

Vás pozýva

dňa 14. 4. 2011 o 16:00 hodine

do Kultúrneho domu vo Valaskej
na benefičný koncert

Roztancujeme jar pre Kristínku

Vstupné dobrovoľné

Náš život v ŠZŠI a OUI Valaská

Fašiangy...

Fašiangy trvajú od Troch kráľov až do polnoci pred škaredou, tzv. Popolcovou stredou. Pre dedinčanov boli Fašiangy veľkým sviatkom a dôvodom na zábavu a hostenie. Tradícia spojená s hosťinou a zábavou, ktorá trvala dva až tri dni. Po období Fašiangov nasleduje 40 - dňový pôst, ktorý bol zavedený až koncom 4. st. kresťanskou cirkvou. Ten trvá až do Veľkého piatku. Je to prechodné obdobie medzi zimou a jarou...

Takto sa zoznámili s tradíciou fašiangov i naše deti. Všetci sa naučili a zaspievali si pieseň „Fašiangy, Turíce, Veľká noc príde...“ a nastal deň 24.2.2011, kedy všetko konečne mohlo začať. Deti sa na túto fašiangovú prezentáciu v maskách veľmi tešili a pripravovali sa už dlhšie. Vyrábali si masky pre seba...ale aj maľovali masky na výkresy, z ktorých sa vyzdobila celá telocvičňa. Neverili by ste, koľko radosti a entuziazmu bolo v tých detských očiach. Nebola

to len zábava...ale aj vážna súťaž, pretože každý v kútiku srdiečka dúfal, že on bude odmenený. Porota bola spravodlivá a v každej kategórii: detičky materskej školy, 1.-4ročník,5.-9.ročník ŠZŠI, IVP a Praktickej školy, vybrala tie naj ...masky. A verte, že to bolo naozaj ťažké vybrať z takého veľkého množstva.

Tí najstarší z IVP a Praktickej školy si pripravili aj rozprávočku „O Šípkovej Ruženke“ a zahráli ju veľmi pekne, za čo im patrí poďakovanie. No a ako sa na každom karnevale patrí, pokračovala super zábava diskotékou. Každý, kto mohol a vládla, tancoval.

Záverom sa chcem poďakovať p. PaedDr. Barkáčovej, pani Veverkovej, ktorá pre všetkých pripravila so svojimi zverencami pampúšiky, p. školníkovi za vynikajúcu diskotéku a všetkým ostatným kolegom, ktorí spravili z tohto podujatia nezabudnuteľný zážitok.

Mgr. M. Lámerová, OUI Valaská

Karnevalový deň

Celý týždeň sme si pripravovali masky, škrabošky a hlavne dobrú náladu. Stretlo sa veľmi veľa masiek. Boli sme tam všetci – veľkí chlapi - učni, učnice a samozrejme my, malé deti. Zábava bola veľmi dobrá a odmeny pripravené pre každého.

Deti zo ŠZŠI Valaská, písala Viktorka Horváthová

Budem zodpovedný rodič?

To bol názov besedy, ktorú sme dňa 8. marca 2011 zrealizovali v priestoroch Miestnej ľudovej knižnice vo Valaskej. Jej účastníkmi boli žiaci z OUI Valaská, ktorí na uvedenú tému besedovali so zdravotnou sestrou p. Jarmilou Srnkovou. Prednáška, príjemné rozprávanie, vysvetľovanie, ale aj opis konkrétnych skúseností z dlhoročnej praxe p. Srnkovej, žiakov mimoriadne zaujali. Počúvali pozorne, pýtali sa na mnohé veci, o ktorých sa chceli dozvedieť viac a nám zostáva len veriť, že nadobudnuté poznatky využijú neskôr aj vo svojom živote.

Týmto by sme radi vyslovili poďakovanie p. Srnkovej za ochotu, čas aj trpezlivosť, s ktorou sa nám venovala.

L. K., OUI Valaská

Foto: Mgr. M. Fábryová

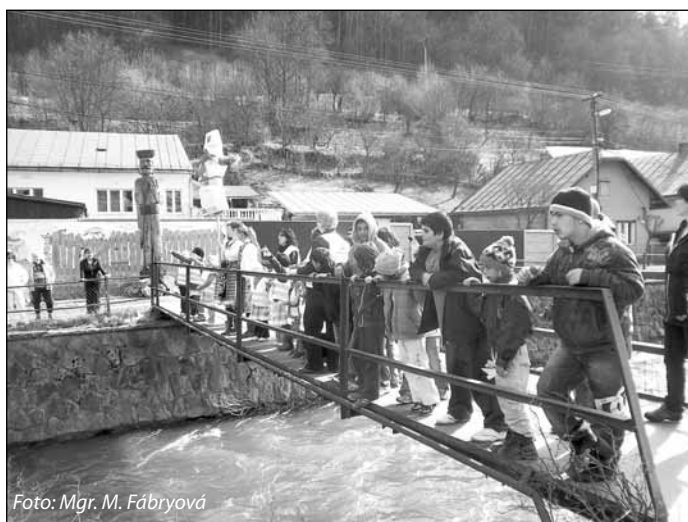

Foto: Mgr. M. Fábryová

Žiaci ŠZŠI a deti z MŠ v Hronci spevom a tancom privítali jar

Naša návšteva v pamätnej izbe

Bývame v internáte v ŠZŠI vo Valaskej. Zaujímá nás, ako sa niekedy dávno žilo vo Valaskej. Tak sme si išli pozrieť pamätnú izbu v Starej Valaskej. Pani, ktorá nám rozprávala, ako tu ľudia ťažko žili, nám ukázala, ako sa tkali koberce, uteráky, ale aj látka na nohavice a košeľe. Veľmi sa nám tam páčilo, hlavne drevený domček.

V. Horváthová, ŠZŠI Valaská

Žiaci ŠZŠI z Valaskej a deti z MŠ v Hronci strávili príjemné dopoludnie s p. Pekárovou a p. Kofírom na besede s témou: „Medveď hnedý – kráľ našich hôr.“

MDŽ v DSS Tereza v Hronci

Pri príležitosti sviatku MDŽ sme boli navštíviť babičky, mamičky, skrátka celé nežné pohlavie, ktoré sa o nich stará a popriali im pekny sviatok, plný úprimnej lásky a zaslúženej úcty.

*Žena je slovo, ktoré skrýva v sebe čaro i krásu,
duchaplnosť a zmyselnosť.*

*Bez Vás by bol svet pustý ako lúka bez kvetov,
ako nočná obloha bez hviezd, či ako srdce bez lásky.*

Predniesli a obdarovali kvietkami, srdiečkami deti zo ŠZŠI a dievčatá z OUI vo Valaskej.

L.B.

Čítajme spolu

Je všeobecne známy fakt, že čítanie kníh v súčasnej dobe nahradza práca s počítačom. Dávajú jej prednosť všetci - deti, aj dospelí. Počítače jednoznačne zatláčajú knihy do úzadia. Práve táto skutočnosť nás viedla k tomu, aby sme sa pokúsili získať našich žiakov pre pravidelné, resp. častejšie čítanie kníh, a tým aj k zlepšovaniu ich čitateľských zručností. S týmto zámerom sme

sa dňa 24. marca 2011 v Miestnej ľudovej knižnici vo Valaskej stretli na podujatí o „Naj - čitateľa“. Hoci sa podujatie nieslo v zábavnom duchu, naším cieľom bolo zvýšiť záujem o čítanie, rozvíjať schopnosť čítať s porozumením, ale aj rozširovať vedomosti žiakov. Podujatiu predchádzala dlhšia príprava, ale v čítaní a práci s knihami budeme určite pokračovať aj v budúcnosti, aby sme sa o rok mohli na podobnom podujatí stretnúť znova.

L. K. OUI Valaská

K rásne citáty

*Nie je pravda, že máme málo času, pravdou je to, že ho často pre-
márnime.*

...

*Život sa nemeria počtom nádychov a výdychov, ale chvíľami, ktoré
nám vzali dych.*

...

Osud mieša karty, ale hráme s nimi my.

...

*Tak, ako stačí okamih na to niekoho získať, stačí ešte menší okamih
na to ho stratiť.*

...

*Nauč sa smiať so slzami v očiach. Pomaly ísť, keď sa ponáhľaš.
Nauč sa hladiť so zaťatou päsťou. Jedine tak poznáš, aký krásny je
život!*

...

*Keď príde deň, ktorý na kusy rozbije tvoj sen, buď silák a neplač,
zatni päste, veď črepy prinášajú šťastie.*

...

Život sa dá pochopiť len spätne, žiť ho však musíme dopredu.

...

*Vodu neoceníme dovtedy, kým nám nevyschne studňa. A to platí
o všetkom v živote.*

...

Zlá správa je to, že čas letí. Dobrá správa je tá, že vy ste pilot.

POĎAKOVANIE

Vážení pán starosta, Ing. Juraj Uhrin
Chcem sa poďakovať, aj v mene pani Viktórie Štulajterovej, za
pochopenie a ústretovosť v sociálnej oblasti.

Vašu obetavosť vysoko hodnotilo aj riaditeľstvo Domova sociál-
nych služieb v Hriňovej.

V. B., člen soc. zdrav. komisie

VÝCHOVNÝ KONCERT v základnej škole

Dňa 10. februára sa žiaci našej školy zúčastnili hudobno-motivačného koncertu, ktorý pripravila Umelecká spoločnosť LETart production z Martina.

Hudobná spoločnosť LETart production je významným subjektom na poli poskytovania kvalitných hudobno výchovných predstavení s motivačným obsahom. V ich ponuke nájdete protidrogové motivačné hudobné programy, hudobné programy o zdravom životnom štýle, antidiskriminačné programy, environmentálne výchovné koncerty. Prvé výchovné koncerty začali realizovať už od roku 1997 a dodnes sa ich predstavenia stretávajú so značným ohlasom u žiakov, študentov a pedagógov na celom Slovensku. Nám sa predstavila v dvoch vystúpeniach. Mladší žiaci si vypočuli piesne venované možným nástrahám či hájúcim na nepozorného človečička v prostredí vlastného bytu - „**Na cestách či v byte, nástrahy sú skryté**“ Hovorené slo-

vo i veselé pesničky upozorňovali žiakov na skryté nebezpečenstvá, ktorých výsledkom môžu byť úrazy, popáleniny či otravy v čase, keď sú doma sami.

Pre žiakov druhého stupňa bol pripravený program s názvom **Terra magica fantastica - Zem magická, fantastická**. Bol zameraný na človeka, jeho vzťah k okoliu a čoraz častejší nezájum o budúcnosť našej modrej planéty. Venovali sa pojmu ekodiskriminácia, podľa ktorého človek diskriminuje život a prírodu, no súčasne diskriminuje a ničí aj sám seba.

Vystúpenie detské publikum ocenilo VEĽKÝM potleskom. Prijemným prevapením bolo účinkujúce trio: **Peter Bažík** - finalista Superstar2 (spev, gitara, klávesy), **Vlado Kubala** - člen skupiny AYA (basgitara, vokály) a **Braňo Ondřík** - učiteľ (bicie).

Po koncerte redaktorky školského časopisu Čírn položili speváčkovi **Petrovi Bažíkovi** niekoľko otázok:

1.) *Či nápad to bol, zrežimovať výchovný koncert pre žiakov?*

Nápad vyšiel z hlavy speváka žilinskej skupiny „AYA“ - Borisa Letricha a to už pred zhruba 10 rokmi. Založil agentúru „LETart“ a mňa prizval do nej pred 3 rokmi.

2.) *Prečo ste si zvolili tému „Ochrana Zeme“?*

Programy a ich témy vždy vymýšľa Boris. Vznikajú spontánne podľa momentálnej situácie. Teda podľa toho, čo sa dnes deje vo svete, na čo treba poukázať, pretože sú to dôležité veci a málo ľudí ich vníma.

3.) *Vzniká nápad na novú pieseň ťažko? Čo Vás najčastejšie inšpiruje?*

Ani nie. Ale takisto záleží od situácie. Pokiaľ príde únava, alebo proste nie je nápad, tak to ide ťažko. Ja robím hudbu, a aj keď to

nie je práve najľahšie, myslím, že ťažšie je napísať dobrý text. A tie robí Boris, takže mu dosť v tomto fandím.

4.) *Máte Vy osobne strach, že sa nás Zem „zboví“, ako ste spievali v piesni?*

Tak... áno, mám strach samozrejme, pretože Zem je vo vážnom stave a je stále príliš málo ľudí, čo s tým chcú aj niečo urobiť.

5.) *Ktoré miesta na Zemi sú pre Vás najzaujímavejšie?*

Prešiel som ich málo, no viem, že aj keby som cestoval celý svoj život, tak nespoznám všetko. Ale pochopil som, že všetky sú vzácne, pretože každý centimeter na tejto Zemi je niečím originálnym a vzácnym. Na každom milimetri sa odohráva nádherný príbeh života.

Vybraté zo Školského časopisu ČíRN

ŽIACI ZUŠ NA OSLAVÁCH MDŽ V DUBOVEJ

Dňa 8. marca oslavujú všetky ženy Medzinárodný deň žien. Tento sviatok je už tradične spojený s príchodom jari.

Pri tejto milей príležitosti sme navštívili v dopoludňajších hodinách obyvateľov Domova dôchodcov a sociálnych služieb „Hron“ v Dubovej. Neboli sme tam po prvýkrát, ale toto zariadenie navštevujeme pri podobných akciách, ako bola táto. Pripravili sme si pre nich bohatý a pestrý kultúrny program, ktorý bol zostavený z hudby rôznych hudobných nástrojov: zobcovej flauty, klarinetu, keyboardu, akordeónov ale i spevu a rôznych hudobných žánrov od klasiky, ľudových piesní až po moderné a džezové skladby. Účinkovali v ňom žiaci školy z Valaskej, ale aj žiaci z pobočky školy v Predajnej. Najväčšou odmenou pre deti bol úprimný a vďačný potlesk a radostný úsmev na tvárach všetkých prítomných.

Na záver nám pani riaditeľka domova poďakovala za ochotu a spes-trenie osláv MDŽ. Všetci sme sa tam cítili veľmi dobre, o čom svedčili aj výkony žiakov. Na pamiatku sme im do kroniky napísali venovanie s práním, aby ich v živote neopúšťala láska, pokoj a radosť a dúfame, že náš hudobný darček bol pre nich veľmi vhodnou hudobnou i duševnou terapiou.

Martina Škantárová

Milí rodičia!

Prichádza jar a s ňou okrem slnečných lúčov aj niekoľko nástrah vo forme vírusových infekcií. Jednou z nich je **infekčná mononukleóza**.

Je to infekčné ochorenie vírusového pôvodu. Je spôsobené herpetickým vírusom /Epstein-Barr/ až v 80-95% prípadov, malé percento cytomegalovírusom a adenovírusmi. Infekcia sa vyskytuje u bielej rasy 30x častejšie, vo veku do 5 rokov, u dospievajúcich a mladých dospelých. Ochorenie môže spôsobovať malé epidémie v kolektívach a rodinách hlavne na jar a v jesenných mesiacoch. Prameňom nákazy je chorý jedinec, alebo nosič vírusu. Jedinci sa infikujú úzkym kontaktom slinami, krvou, pohlavným stykom, často zdravými nosičmi. Vstupnou bránou sú horné dýchacie cesty, inkubačný čas je od 30-60 dní. Vírus doživotne perzistuje v organizme.

Začiatok ochorenia môže byť náhly, prejavuje sa zimnicou, bolesťami svalov, bolesťami hlavy, nechutenstvom. Horúčky sú u väčšiny pacientov a môžu trvať 10-14 dní, často je prítomná povlaková angína, zväčšené krčné lymfatické uzliny, zväčšená pečeň a slezina, so zvýšenými hodnotami pečeňových enzýmov. Typické sú zmeny v krvnom nátere. Krčné mandle sú zväčšené, s belavými až sivými povlakmi, ktoré je možné zotrieť. V typických prípadoch je opuchnutý celý lymfatický okruh, nosná sliznica a pacient typicky huhnavo rozpráva. Typickým príznakom sú bodkovité

nakrvácania na podnebí. Lymfatické uzliny sú nebolestivé, nehnisajú, sú voľne pohyblivé. Častým príznakom je aj opuch okolo očí, výsypka na koži rôzneho vzhľadu. Komplikácie sú vzácne, ale aj závažné. Závažné je roztrhnutie sleziny, nízky počet krvných doštičiek, anémia, zápal srdcového svalu a osrdcovníka.

Ak neprebíha infekčná mononukleóza klasicky, treba ju odlišiť od iných zápalov mandlí a povlakových angín, uzlinových syndrómov, exantémových ochorení a pečeňových ochorení. Z neinfekčných ochorení je potrebné vylúčiť maligne ochorenia lymfatických uzlín.

Špecifická liečba tohto ochorenia neexistuje. Odporúča sa pokojový režim. Pri ťažkom priebehu by mali byť pacienti hospitalizovaní na infekčnom oddelení. Pri postihnutí pečene je vhodný hepatoprotektívny režim, t. zn. pečeňová diéta, zákaz fyzickej aktivity, u školákov necvičiť na telesnej výchove. Vysoký výskyt bakteriálnej infekcie u infekčnej mononukleózy s povlakovou angínou je indikáciou pre antibiotickú liečbu. Očkovanie zatiaľ nie je dostupné.

Dôležité je predchádzať takýmto ochoreniam, a to vyhýbaním sa styku s chorými osobami. Keďže ochorenie často prebieha s postihnutím pečene, treba prísne dodržiavať diétne opatrenia a pokojný režim. Prajem Vám príjemnú jar, veľa slnka a energie po zime.

MUDr. Elena Auxtová

28. marec je dňom, ktorý je spätý s menom učiteľa národov – **Jana Amosa Komenského**. Komenský bol hlboko presvedčený, že dobrá škola robí človeka lepším. Po stáročia sa vraciame k jeho myšlienkam a práve v tento deň vzdávame hold jednému znajušľachtilejších povolání – povolaniu **učiteľa**.

Osobnosť Jána Amosa Komenského

J. A. Komenský, vlastným menom Jan Sergeš Nivnický, patril k najväčším velikanom ducha Strednej Európy. Osud ho priviedol do mimoriadne ťažkých podmienok, kedy musel pretrpieť jednu ranu za druhou – a predsa sa po každom nešťastí vzbopil a hnaný túžbou (vnútornou) sa vždy znova pustil do novej tvorby a novej práce.

Všeobecne je Komenský známy najmä ako osvietený pedagóg, jeho metódy a formy výchovy detí sa vo svojej dobe považovali za prevratné, a preto bol vysoko hodnotený v mnohých krajinách. Bol však aj vynikajúcim filozofom, kazateľom i učiteľom a predovšetkým človekom, hľadajúcim pravdu. Duchovná sila a jeho živost ho nútili k ďalšej a ďalšej neúnavnej činnosti, bez ohľadu na stále nové prekážky. Aj v tomto sa skrýva jeho odkaz nám, dnešným generáciám.

Narodil sa v roku 1592 v obci Komna pri Nivnici v juhovýchodnej Morave. O dvadsaťštyri rokov neskôr bol vysvätený za kňaza evanjelickej cirkvi. Pracoval ako teológ, pedagóg, historik, spisovateľ, politik, senior Jednoty bratskej a školský reformátor svetového významu.

„Ak uvažujeme, čo je tým, čo zachováva celý svet i každú jednotlivú vec samu osebe v náležitom stave, zistíme, že to nie je naozaj nič iné než poriadok. Poriadok je usporiadanie vecí prednejších i zadnejších, vyšších i nižších, väčších i menších, podobných i nepodobných, podľa miesta i času, počtu, miery a váhy, kam každá patrí a hodí sa. Preto ktosi nazval poriadok „dušou vecí“: pekne a pravdivo. Pretože všetko, čo je usporiadané, zachováva svoj stav neporušený dovtedy, pokiaľ zachováva poriadok. Len čo opustí poriadok, chradne, kolíše, padá a borí sa.

Mnohí ľudia sú ako slepí, prichádzajú na svet, a nevedia odkiaľ, žijú v ňom a nevedia prečo, odchádzajú z neho, a nevedia kam. Kým sú tu, nezaoberajú sa vážnymi záležitosťami a považujú život za rozptýlenie. Vymýšľajú si márnosti, zaoberajú sa márnosťami, radujú sa z márností, naplňajú sa márnymi nádejami, podobnými snom. Stále sa potácajú od jednej márnosti k druhej, až nakoniec sa sami do márnosti prepadnú... (Len takito).

Obraciam sa k tým, ktorí so mnou zdieľate ľudskú prirodzenosť a všetky útrapy, ktoré ju gniavia. Zamyslime sa, prosím, nad stavom sveta, ktorý po každej stránke dospel až k úplnej skazenosti a zachvejme sa nad ním. Nenechajme sa nahovoriť hrozným, znovu a znovu prichádzajúcim a takmer ustavičným marením všetkého. Alebo sa radšej poradme, ako pomôcť, pokiaľ je to možné...

Prvotným dôvodom skazenia prvého človeka nebolo nič iné než to, že opustil spoločný prameň a obrátil sa k svojmu súkromnému záujmu. A až dodnes sa nenašla iná príčina a iný prípad pokazenia, než nešťastné úsilie a osobný prospech. Nenamáhamo sa pre spoločné dobro, ale každý sám pre seba. Nezabezpečujeme svoju budúcnosť prostredníctvom celku, aby sme boli vo všetkých ohľadoch v bezpečí, ale márne horlíme jeden pre to, druhý pre ono a zabúdame na veci viac dôležité. A tak je všetko rozorvané, závistlivé, ba dokonca v zmätku, a ako odmenu za svoje sebeckto si odnášame večné sváry medzi sebou navzájom, sváry vo svojom vnútri i sváry s Pánom Bohom...“

Komenského trápili malichernosti ľudských pováh, politické a náboženské starosti, ktoré priviedli národy až k vojnám. Túžil po mieri, po vzdelaní malých i dospelých. Cestoval a pracoval vo Švédsku, Anglicku, Holandsku, Nemecku, Poľsku, na Slovensku: Skalica, Trnava, Púchov, Levoča, Prešov, Košice... V čase, keď Švédi viedli vojnu s Poliakmi, vojaci poľskej šľachty a rozhnevaní sedliaci r. 1656 úplne vypálili Lešno, kedy zhorel aj celý Komenského majetok, knižnica a množstvo rukopisov, medzi nimi celoživotné dielo „Poklad jazyka českého“.

Komenského rodina šťastne unikla pred pohromou do Holandska, ktoré sa stalo jeho posledným domovom. Zomrel v Amsterdame 15. novembra 1670. O týždeň ho pochovali vo valónskom kostolíku v Naardene.

Celý život rozvíjal svoj pedagogický systém popri požiadavke všeobecnej povinnosti školskej dochádzky, jednotnej školskej sústavy, vyučovanie v rodnom jazyku, kolektívneho vyučovania a požiadavku pedagogického realizmu aj pozoruhodné myšlienky o škole a vyučovaní.

Mgr. A. P.

Jan Amos Komenský

Zhmotňuje sa vo vedomí ľudstva
v tých najlepších snahách svojich synov
a dcér.

Úctu ku všetkému živému,
lásku medzi blíznymi,
dobro, pokrok, krásu.

Svojím dielom je všeobšiahly a nadčasový.

Predstavuje ideál človečenstva
s rovnováhou tela a ducha,
harmonicky spojeného s vesmírom.

Učitelia by chceli byť aspoň
o ideál usilujúci sa,

aby v chaotickej spleti reforiem
našli správny spôsob a smer,
ako naučiť, vychovať a neublížiť
citlivej duši dieťaťa,

vystavenej agresívnemu vplyvu okolia a sveta,

keď je aj dospelým ťažké
správne sa zorientovať,

aby boli spokojní, zdraví a šťastní.

Ak naučia zverené im deti a mládež
vážiť si život a seba samých,

úcte ku všetkému živému na planéte Zem,
urobia veľmi veľa.

Lebo ako je v malom, bude vo veľkom.

Čo sa stane vo veľkom
dobré, alebo zlé,

ohrozí, alebo podporí malé.

Sme spojené nádoby.

Jedno telo, jeden duch.

Telo zeme, duša ľudstva,
s duchom ľudskosti.

A silu všetci čerpáme

z jediného, nevyčerpatelného zdroja.

Ak ju budeme čerpať v znamení lásky, úcty
a dobra,

budeme šťastní.

Šťastní ľudia tvoria šťastný svet.

Mgr. Mária Pacerová

„Šťastný je človek, ktorého varuje cudzia chyba.“

J. A. Komenský

Vystúpenie Tomáša Bezdedu pre deti zo ZŠ Valaská

Deti zo základnej školy dostali tohto roku nevšedný valentínsky darček – iba pre ne odohral koncert účastník prvého ročníka Superstar Tomáš Bezdeda. Kedže to malo byť prekvapením, o plánovanom vystúpení sa dozvedeli deň vopred, čo im ale stačilo na to, aby pripravili množstvo transparentov, plagátov a obrázkov na privítanie. Počas koncertu vládla fantastická atmosféra, deti sa výborne zabávali. Po jeho skončení speváka obklúčili zo všetkých strán, pýtali si jeho autogramy a chceli sa s ním vyfotografovať. Ako sa vlastne podarilo zorganizovať takéto prekvapenie? Všetko sa odohralo vďaka priateľstvu dvoch pedagogičiek – pani učiteľky Kataríny Paprčkovej a Anny Neumannovej, ktorým sa chceme touto cestou v mene detí poďakovať.

Doc. Ing. Anna Neumannová, CSc., je rodáčka z Valaskej, jej rodné priezvisko je Zelenčíková. Už vyše 30 rokov žije mimo Valaskej, učí na Ekonomickej univerzite v Bratislave. Vo Valaskej ju poznajú, má tu dosť svojich ale aj bývalých študentov. Tomáš je jeden z jej študentov od začiatku štúdia na vysokej škole, najskôr na bakalárskom, teraz na diplomantskom štúdiu. A aký je Tomáš študent? Pani Neumannová odpovedá:

„Je mimoriadne zodpovedný na umelca nadštandard, nemáme s ním nijaké starosti, aspoň teda osobne nevidím nijaký problém, nič neodfláka a to dokonca ešte viac ako mnoho našich študentov sa zodpovedne pripravuje a chodí na prednášky, cvičenia, usiluje sa sklbiť ten študentský život a povinnosti s tým umeleckým životom a s koncertmi.“

Tomáš Bezdeda nám pred koncertom ochotne poskytol rozhovor.

Čo vás inšpiruje pri tvorbe piesní?

V poslednej dobe si píšem pesničky sám, aj tú, s ktorou som bol na Eurovízii som si zložil sám. Niekedy ma tak kopne múza, že zložím aj hudbu aj text, niekedy len hudbu a text zloží moja kamarátka a textárka Monika Hajšová, ale väčšinou sa snažím sám. Inšpirujú ma v podstate situácie, ktoré zažívam, smútok alebo radosť, niekedy to príde, ani neviem ako a niekedy proste len trénujem na gitare a príde to samé. Je to ťažké, lebo človek spraví pesničku a ľudia tomu musia veriť, a teda musia naozaj cítiť, že čo ten spevák spieva o tom, čo naozaj cíti a myslí to vážne. V tom je to ťažké, aby tomu ľudia uverili.

Takže je zložitá napísať hit?

Ja si myslím, že každá pesnička má svoju výpovednú hodnotu a hit z pesničky robia rádiá, môžu vysielat' hocikakú pesničku niekoľkokrát denne a stane sa z nej hit. Je veľa príkladov ako Lobo alebo Láska

moja, kde si a také pesničky, ktoré by možno ľudia ani netipovali na hit, ale jednoducho, keď to rádiá hrajú, tak je to hit.

Áké máte pocity pred vystúpeniami? Je tam stále nejaká stopa strachu alebo trémy?

Vždy je nejaká tréma, vždy je nejaký stres prirodzený, čo je dobre, pretože keď je človek až príliš sebavedomý, tak potom spraví oveľa viac chýb, ako keď má trému.

Od superstar už ubehlo pár rokov, ale stále sa o vás píše v bulvári. Ako vnímate pozornosť médií?

Áno, už je to pár rokov, tak či už sa píše v zlom alebo dobrom a vnímam to ako nejakú súčasť toho, čo robím, pretože ak človek chce spievať pre ľudí, tak musí byť svojím spôsobom známy a to vlastne vytvárajú masmédiá. Takže ja to beriem ako prirodzenú vec, že to tak má byť. Niekedy médiá a noviny prehávajú, ale možno to nemyslia tak v zle, ako to napíšu.

Superstar vám určite úplne zmenila život. Kde by ste boli a čo by ste robili keby ste sa vtedy šou nezúčastnili? Živil by ste sa hudbou?

Chcel by som ísť aj tak na vysokú školu, ktorú teraz študujem a určite by som sa venoval gitare. Myslím si, že by to bolo veľmi ťažké prepracovať sa profesionálne a tým sa aj živiť. Ale chcel by som sa venovať hudbe a samozrejme aj škole. A školu si robím aj teraz.

Takže splníte si ciele tak či onak..

V podstate áno, teraz som štvrták na vysokej škole a myslím si, že keď som sa dopracoval a dobojoval až sem, tak by bola škoda to nechať.

Ako ste sa zmenili za tie roky?

Tak zostarol som, viac zarastám (smiech).. Vypracoval som sa čo sa týka spevu, vtedy som nemal také skúsenosti, ako mám teraz, nemal som skúsenosti s kapelou na pódiu, čiže hlavne to.

A čo vaša psychika, ako sa zmenila?

Tak tá je zatiaľ v poriadku a myslím si, že veľa vecí mi dalo, či už to bolo v súkromnom živote, veľmi veľa sily a vzľadám to oveľa lepšie ako v superstar.

Ste stále v kontakte s niektorými „kolegami“ zo superstar?

Tak som, nie sme v kontakte v tom zmysle, že si ideme niekam sadnúť von na kávu alebo pivo. Robo Mikla mi občas napíše, že mám koncert tam a tam, príď pozrieť alebo občas sa stretnem so Zdenkou Prednou na nejakej akcii, s Mirom Jarošom... Aj s Katkou Koščovou, takže tie kontakty sú, ale nie sú také, ako možno boli predtým, ale predtým tiež sme to brali profesionálne že sme v Superstar a stretávali

se ma, lebo sme sa stretávať museli.

Určite bola aj tá prvá superstar o niečom inom ako teraz, myslím že to bola iná atmosféra, teraz je to strašne spopularizované..

Áno, vtedy to bolo tak, že ľudia nevedeli, ani my sme nevedeli, do čoho ideme, ja som nepoznal, čo je superstar, teraz už každý vie a môže kalkulovať, ako sa bude pred tými médiami tváriť, lebo vie, do čoho ide, môže byť vypočítavý, napríklad, že tam a tam chce robiť rozhovor, keď chce byť medializovaný, tak mu môžu pomôcť. Ide o to, že bolo to iné, pretože vtedy to bolo o nás - neprofesionáloch, teraz už väčšinou tam chodia takí vyspievanejší ľudia. Nechcem to odsudzovať, veď je to dobrý projekt, ale už je to dosť aj o takých, ako sa to povie, bulvároch. Takých bulvárnych informáciách, ktoré zverejňujú, že už nájdu naozaj hocičo a hociako tam dajú, len aby sa o ňom písalo, aby bola sledovanosť.

Na ktorý svoj doterajší úspech ste najviac hrdý? Máte ich viac, také povestné tretie miesto.

Tak ja som rád, že som sa v Eurovízii udržal na tých prvých troch priečkach, v podstate druhý - krátko, nadviazol som kontakty s nemeckým fanclubom alebo so španielskym, čiže je to veľmi dobré, pretože oni si všimajú aj tie národné kolá. A taký úspech je aj to, že som sa dostal na vysokú školu a že som štvrták, pretože predtým na strednej škole som sa učil tak na trojky, na dvojky, nebol som nejaký šprt a nevedel som, že toľko dokážem a nakoniec to celkom dobre dopadlo, alebo skôr dopadáva...

A ako to zvládnete, lebo určite ste dosť vyťažovaný aj pracovne..

Tak koncertov je niekedy viac, niekedy menej, aj v lete je toho viac, ale napríklad niekedy aj v januári alebo decembri, naozaj je to také, povedal by som sezónne. Snažím sa nájsť čas na tú školu, myslím si, že taký všeobecný prehľad trošku v živote prostredníctvom školy nie je zlý, môžem len získať. Je to dobré a snažím sa nájsť čas na všetko, napríklad na šport, chodím hrať hokej, niekedy futbal, takže aj športujem.

A kde sa chcete vidieť tak o 10 rokov?

Tak chcel by som úspešne ukončiť školu a chcel by som spievať a možno preraziť aj do Čiech, alebo teda stať sa známym, spoznať nových ľudí alebo v Čechách spievať aj pre českých fanúšikov, to by bol taký aj cieľ.

Chystáte teraz aj nejaký nový album?

Chystám, dlho som nevydal žiadny album, v podstate vydal som zatiaľ dva albumy. Už mám polovicu nahrať a chcel by som ďalšiu polovicu dokončiť v najbližšom čase.

Tomášovi Bezdedovi prajeme veľa úspechov s novým albumom a tešíme sa na jeho ďalšie vystúpenia.

Júlia Štulrajterová

Folklórny súbor Klások vystúpil vo Valaskej

Foto: B. Strmeňová

Fašiangové obdobie nám spríjemnilo aj vystúpenie FS Klások. V sobotu 5. marca sa Kultúrny dom vo Valaskej rozozvučal ľudovými piesňami a javisko sa zaplnilo staršími, ale aj malíčkymi tanečníkmi. Tance a choreografie čerpajú z regiónov Horehronia, Detvy a Šariša.

Súbor bol založený v októbri 1995. Zriaďovateľom súboru je obec Podbrezová. Od jeho vzniku je jeho choreografkou a vedúcou súboru Lenka Špiriaková. Za 15 rokov sa v súbore naučilo tanco-

vať okolo 700 tanečníkov. Súbor sa zúčastnil viacerých vystúpení a folklórnych festivalov na Slovensku, v Čechách, v Maďarsku, Francúzsku, Taliansku a Švajčiarsku. V súbore v súčasnosti tancuje 52 detí a ľudová hudba v zložení Martin Akurátny, Miroslav Bartoš, Richard Datko, Miroslav Bartoš ml.

Na záver pani Oľga Datková prekvapila účinkujúcich a priniesla im výborné pampúšky.

Vďačné publikum potleskom odmenilo vystúpenie folklórneho súboru a my sa budeme tešiť na ich budúce vystúpenia.

Danka Králiková

Vansovej Lomnička

Zásluhou OU Únie žien a OO MS Brezno stále žije „VANSOVEJ LOMNIČKA“, festival v prednese poézie a prózy žien. Nemalú zásluhu pri jej príprave majú aj valašianske ženy - p. M. Gibalová a spol. Myslím, že im patrí poďakovanie za ich aktivitu v tejto oblasti. Pekné popoludnie, plné poetických slov a umeleckého prednesu rozochvelo srdcia všetkým prítomným, ale hlavne fundovanej porote, ktorá rozhodovala o ďalšom postupe do krajského kola.

Potešilo ma, že tento úspech dosiahla i naša účastníčka p. Viera Fašková, ktorá so svojou tvorbou reprezentovala seba i našu obec.

Chcem jej vyjadriť, a iste nielen za seba, vďaka za krásnu poetickú tvorbu i hlboký citový prednes. Som presvedčená o jej ďalších úspechoch v tvorbe a tiež v reprezentácii v krajskom kole Vansovej Lomničky.

V.B.

Foto: D. Králiková

Prednes poézie v obecnej knižnici

ZO JDS vo Valaskej zorganizovala dňa 21. 03. 2011 posedenie dôchodcov v miestnej knižnici z príležitosti „Marec, mesiac knihy“. Po privítaní predsedníčkou p. Evou Kúdelkovou sa nám prihovril pán M. Švantner. Dodatočne nám zablahoželal k MDŽ. Pripomenul nám tiež blížiaci sa Deň učiteľov a zaspomínal si na svoje detstvo počas jarých dní, ktoré prinášajú rôzne zvyky a obyčaje. Poéziu aj zo svojej vlastnej tvorby nám predniesli pán M. Mihok,

pani Vierka Fašková, pani Eva Kúdelková a pani Mária Pacerová, ktorá nám na profesionálnej úrovni predniesla nielen svoje básne, ale aj prózu. Bolo nám príjemné počúvať našu ľubozvučnú slovenčinu, ktorú čím ďalej viac vytlačujú cudzie slová. Hudobne do programu prispela pani M. Lehocká a za zvukov harmoniky sme sa zapájali do spevu. Zasa sme prežili v prvý jarý pekný deň príjemné popoludnie.

E. K.

POĎAKOVANIE

V mene svojom i svojich rodičov sa chcem poďakovať organizátorom Big Air vo Valaskej, účastníkom hokejového turnaja, firme Saninet a všetkým vám, ktorí ste si zakúpili tombolový lístok za finančný dar 1000,- €, ktorý mi pomôže pri neustálej liečbe a zlepšovaní môjho zdravotného stavu. Ďakujem aj pani Jarmile Patrášovej, ktorá sa vzdala svojej výhry a DVD prehrávač mi venovala.

Martin Babčan

Zhodnocovacia schôdza ZO Jednoty dôchodcov

Dňa 11. 02. 2011 sa v zasadačke Obecného úradu uskutočnila zhodnocovacia schôdza ZO Jednoty dôchodcov vo Valaskej za rok 2010. Po zahájení a privítaní hostí p. predsedníčky OV JDS Viery Pernischovej, starostu obce Ing. Uhrina a ostatných, pani Eva Kúdelková podrobne prečítala a oboznámila s aktivitami našej organizácie. Tunajšia organizácia nielen samostatne, ale aj s ostatnými zložkami v obci sa zúčastňujeme všetkých akcií, ktoré sa v obci po celý rok konajú. Spomeniem len niektoré z našich podujatí. Každý rok sa zúčastňujeme na turistickom zraze dôchodcov v okrese Brezno, ako aj na športových hrách, z ktorých si naši členovia prinášajú diplomy za športové výkony. Každý rok organizujeme posedenie pri gulášu, ako aj posedenie pri Vianočnom stromčeku. Zúčastnili sme sa na Folklórnych slávnostiach v Detve a tiež na celodennom výlete v Kremnici na kúpalisku Katarina. Chodíme do prírody zbierať liečivé byliny a aj na „opekačku“ na Lipovú.

Tých možností, ako si spríjemniť jesenné dni nášho života je dosť, len sa treba pripojiť a prísť medzi nás. Tieto všetky akcie by sa bez pomoci obecného úradu a štedrých sponzorov nemohli uskutočňovať, preto im touto cestou ďakujeme a tešíme sa na ďalšiu podporu a spoluprácu.

E. K.

Foto: D. Králiková

Na fašiangy výskaj, v pôste brucho stískaj...

Pochovávaním basy sa skončilo fašiangové obdobie, ktoré trvalo od Troch kráľov do Popolcovej stredy. Fašiangy sa od nepamäti spájajú s radosťou, spevmi, tancom a dobrým jedlom.

Vo Valaskej má bursa už 73 - ročnú tradíciu. Za tie roky sa vystriedalo veľa mládencov, ktorí pripravovali alegorické vozy – ktorých tematikou bolo aktuálne dianie v obci.

Hlavným organizátorom bývajú dobrovoľní hasiči, ktorí po večeroch vyrábali masky. Veľmi zodpovedne sa pripravovali na bursu – sprievod masiek po uliciach Valaskej od domu k domu. Zahrali, zaspievali, zatancovali si s gazdinou a dievkami v rodine, a tak pokračovali po celej dedine. Po cestách bolo počuť spiežovce, smiech, džavot detí a ľudovú muziku. Všade panovala dobrá nálada a uvoľnená atmosféra. Pamätníci spomínajú, že zábavy trvali niekoľko dní, fašiangami žila celá dedina. Valaštianska pohostinnosť a bursa boli známe široko ďaleko.

Inak to nie je ani po rokoch. Prí-

Fotografie: B. Strmeňová

jemným spštením fašiangových dní bolo vystúpenie folklórneho súboru Klások v Kultúrnom dome vo Valaskej. V posledných rokoch je spoluorganizátorom aj občianske združenie Pekný deň, ktoré zabezpečuje sprievodné podujatia – občerstvenie a pre deti maľovanie masiek na tvár. Tento ročník

bol obohatený o výstavu fotografií 73 rokov valaštianskej bursy.

V utorok o polnoci sa fašiangové obdobie skončilo symbolickým pochovaním basy. Od Popolcovej stredy sa začína pôstne obdobie, v ktorom sa pripravujeme na príchod jari a Veľkej noci.

Danka Králiková

Je to na neuverenie, ale už je tomu práve 73 rokov, kedy šesť týždňov pred Veľkou nocou na fašiangy po dedine chodia masky s alegorickým vozom. Veselosť a zábava je hlavná črta našich bursovníkov. Je to udalosť, na ktorú sa každoročne tešíme nielen my Valaštania, ale do našej dediny v tento deň prídu aj rodinní známi a z blízkyh dedín naši susedia. Je to pekné každoročne sa stretnúť pri tejto príležitosti. Porozprávať sa a zažiť niečo zase nové. To je to pravé, čo nám niekedy v tejto upohľadnej dobe aj chýba. Organizátormi bursy ako každý rok, taktiež aj tento, boli naši šikovní hasiči a dobrovoľníci. Ste vynaliezaví a dú-

73 rokov valaštianskej bursy

fam, že Vaše úsilie aj v budúcnosti prinesie nové zážitky.

Osviežením na námestí bola aj výstava fotografií o bursovníkoch z čias minulých. Pripravili ju členovia OZ Pekný deň, za čo im patrí vďaka, lebo nie všetci návštevníci fašiangov si vedia predstaviť, ako to bolo voľakedy. A keď chlapi zo zboru Lipka zaspievali bolo aj nám prizerajúcim sa do spevu. Veru sme si s nimi aj zanötli. Nesmiem zabudnúť na pani Brucháčkovú a Pastorkovú, ktoré, hoci bola zima,

hrali na svojich harmonikách ostrošesť. Ďakujeme za krásne obrázky pánovi Jozefovi Turňovi a Mgr. Rastislavovi Turňovi, taktiež dievčatám, ktoré maľovali zaujímavé masky priamo na tvár.

Tohto roku zvýšený počet predajných stánkov, významne obohatil aj túto akciu. A čo povedať na záver? Spojme pri takýchto akciách sily a urobme bursu a celé fašiangy krásnymi, aby táto naša tradícia nikdy nezaničila.

Blážena Pastírová

Bohatú históriu valaštianskej bursy sme si pripomenuli prostredníctvom fotografií, ktoré nám ochotne poskytli: Helena Molčanová, Kristína Faráriková, Eva a Alena Faškové, Renata Kubove, Silvia Vilhanová, Igor Ginaj, Peter Turňa a Rado Krbila. Veľké poďakovanie za spoluprácu pri príprave výstavy patrí Danke Králikovej, Jarmile Šalingovej a Júlii Štulrajterovej.

Monika Senčeková za OZ Pekný deň

Siedmy ročník plesu rokov 30 – tych až 70 – tych

Široká verejnosť bola pozvaná na 7. ples Rokov 30 – tych až 70 – tych do kinosály obce Hronec 12. 02. 2011. Tento tradičný ples mal opäť hojnú účasť hostí, ktorých väčšina sa prispôbila danej téme výberom kostýmov, o čom svedčí i účasť legendárnej dvojice Bonie a Clide. Plesajúci hostia svojimi hlasmi ako najlepšie oblečenú vyhodnotili „Pionierku“ Vierku z Hronca (Peťo Havaš), na druhom mieste „Dámu“ v červenom z Valaskej (Martin Chudô Chudic) a na treťom mieste „Dámu“ v čiernom z Brezna (Erika Molčanová). Nápaditosť kostýmov bola ohodnotená nielen potleskom, ale i cenami. Tešíme sa, vážení hostia, že aj o rok popustíte uzdu svojej fantázie a zaplesáte ešte o čosi veselšie. Veľká vďaka patrí sponzorom: Bohušovi Nemkymu, starostovi OcÚ Hronec, za zapožičanie sály i za tombolovú cenu, Ing. Jurajovi Srogoňovi – Hotel Poniklec, p. Šak – drevovýroba Hronec, Roman Badinka – AGROMIX Brezno, Neodmysliteľný sponzor Marek Poliak a Milka Poliaková, Potraviny Valaská, Ľubo Štubňa – Perla Valaská, Kaderníctvo Terézia Terka Kúrová – Štiavnička, MUDr. Vierka Weisová – Hronec, PhMr. Jaroslav Ďalák – Lekáreň pri Nsp Brezno, Ing. Juraj Uhrin, starosta obce Valaská, Svetozár Slivka – Pltník Valaská, Ing. Peter Jarkovský, ZLH, Monika Dobišová – Bistru na Tajchu, Valaská, Miro Šanko, Rado Králik – KMŠ Valaská, Pizzeria – reštaurácia u Furmana.

Poďakovanie patrí FS Mostár z Brezna, ktorý sa postaral o program a DJ M. Auxtovi za hudobnú produkciu.

text a foto: Silvia Vilhanová

Valaská – Šenkvice Legátfest OEVE

Foto: Bc. M. Uhrinová

Určite ste sa zamysleli nad názvom tohto článku. V piatok 18. marca 2011 sa v Šenkviaciach konal prvý tohtoročný Legátfest ORDO EQUESTRIS VINI EURO-PAE. My sme sa tie zúčastnili tohto Legátfestu. O 14. hodine sa začala akcia na vysokej spoločenskej úrovni stretnutím zástupcov senátu EVIRS významného európskeho rádu rytierov, zástupcu senátu OEVE Östereich, intornizovaných hostí do I. stupňa rytierov, akreditáciu rytierov do II. a III. stupňa a ostatných hostí. Celý akt začal o 15. hodine v kostole sv. Anny v Šenkviaciach slávnostnou zvučkou EVIRS Slovensko. Po privítacích príhovoroch významných a vysokých hodnostárov nasledovala intronizácia nových HOSPES, potom nasledovala akreditácia rytierov II. stupňa, do ktorého bol povýšený aj náš občan Ing. Lucián Oravec a do III. stupňa IUDEX DE VINO aj náš starosta Ing. Juraj Uhrin. Po slávnostnom akte, ktorý ukončila Slovenská hymna a hymna Európskej únie sa všetci presunuli do kultúrneho domu, kde spolu s kultúrnym programom prebehla slávnostná recepcia. Starosta Ing. Juraj Uhrin sa stretol so starostom obce Šenkvice p. Mgr. Petrom Fitzom a pri pohári skvelého malokarpatského vína prekonzultovali kultúrnu spoluprácu medzi obcami Valaská a Šenkvice. Pre našu obec zohrávajú nadväzovania spolupráce s obcami Slovenska významnú úlohu. Starostovia si potom vymenili darčkové predmety so symbolmi obcí a vrátili sa na recepciu EVIRS. Nasledujúci deň nás starosta Šenkvice pozval na výstavu vín Šenkvice 2011. Ešte v priebehu soboty sme absolvovali degustáciu odrodového vína vo vinárstve VINODIOUS v Horných Orešanoch pri výrobcovi vína p. Ing. Branislavovi Fischerovi. No aj takto pekne sa dá prežiť víkend na Slovensku.

Ing. Lucián Oravec

ZAČIATKY HASIČSTVA VO VALASKEJ (pokračovanie)

K založeniu Dobrovoľného hasičského zboru vo Valaskej došlo 7. februára 1926 na zriaďujúcom zhromaždení, ktoré zvolalo obecné predstavenstvo. Predsedal mu Jozef Kováčik.

Valentínyho, bývalého prvého veliteľa hasičského povinného zboru.

Na fotografii v prvom rade sedia starší, zaslúžilí hasiči. Uprostred sedí veliteľ Jozef Revay, ktorý sa z bojov 1. sv. vojny v Pijave vrátil s

teľom v r. 1933-1934.

Šlachetný je ten, ktorý v nebezpečenstve i nepriateľovi pomôže

Toto krédo valašianskych hasičov je vyšité zlatými písmenami na zástave, ktorú si zbor zadovážil v roku 1929, pod patronátom Spolku bývalých urbarialistov. Okrem hesla a sv. Floriana – patróna hasičov je na zástave vyšitý dom, podľa predlohy na fotografii. Tento drevený, podpivničný dom s „gangom“ stál blízko kaplnky sv. Jána Krstiteľa, povyšše drevenej hasične. V druhej polovici 19. storočia ho pravdepodobne obývali Valentínyovci. Keď títo vybudovali tehelnú oproti kostolu, postavili si nový, tehlový dom, ktorý v podstate ešte stojí

moci svojich príbuzných v Kanade.

Nájdu sa ešte pamätníci, ktorí by o pôvode hasičskej zástavy vedeli povedať niečo bližšie?

Spoločenský život začatý činnosťou miestneho odboru Matice slovenskej začal upadať po odchode správcu- učiteľa Andreja Zafku. V roku 1929 v rámci hasičskej činnosti vznikol vo Valaskej Spoločenský kruh. Mal osobitný výbor. Predsedom sa stal veliteľ Jozef Revay, podpredsedom František Štubňa, tajomníkom a pokladníkom Ján Molčan. Spolkovú miestnosť mali prenajatú v obecnom hostinci, v miestnosti bývalej jatky. Pracovali tu krúžky: čitateľský, zábavný a divadelný. Bohatú divadelnú činnosť rozvíjali herci – amatéri pod vedením Jozefa Urbana. Usporadúva-

Do výbavy hasičov v tom čase patrili dve ručné kolesové striekačky, dva navijáky, 160 m hadíc, 16 m savič a osem plátených vedier. Pre 40 členov DHZ bolo potrebné zaopatriť pracovné a vychádzkové rovnošaty. Po 1. sv. vojne mala obec finančné ťažkosti, preto si zbor zobral pôžičku od miestneho „Úverového družstva“, ktorú musel splácať do úplnej likvidácie. Keď už došli potrebné rovnošaty, dali sa hasiči zvečniť pred domom Jozefa

podlomeným zdravím, no hneď, ako mu to zdravotný stav dovolil, ujal sa práce pre obec v rôznych spolkoch a organizáciách. Vo funkcii veliteľa zboru pracoval od r. 1924 do r. 1932. Vďaka od neho sedí námestný veliteľ Rudolfov Kováčik od Koronov, vedľa neho vo funkcii gazdu Jozef Kováčik. Obidvaja boli hasičmi už pred prvou svetovou vojnou, od roku 1906. Vpravo od veliteľa sedí strojník Jozef Štubňa, vedľa neho Ludvig Steinsdorfer, ktorý bol veli-

Drevená hasičňa z roku 1900.

oproti dnešnému obchodu. Starý dom odkúpili Molčanovci, ktorým prischlo prírmenie „z gangu“. Syn Janko Molčan z tejto rodiny bol oddaný hasičstvu po celý život. V r. 1931-1941, 1952-1959 vykonával funkciu tajomníka zboru. Jeho švagor Ludvík Papsun sa stal predsedom zboru (1935-1943) a vzedávateľ. Pravdepodobne oni dvaja zariadili výšivky na zástave, za po-

li zábavné vystúpenia, takzvané kuplety, silvestrovské a fašiangové zábavy. Nechýbali ani letné zábavy v Suchej doline, v školskej záhrade, alebo na Skalke. V roku 1934 krúžok zanikol. Zariadenie a majetok odkúpil Športový klub Slovan, ktorý vyvíjal ďalšiu činnosť.

Mária Luptáková
Peter Turňa

Spomeňme si na A. A. Baníka

V priebehu týchto dní si pripomíname 111. výročie narodenia nášho rodáka Doc. PhDr. Antona Augustína Baníka, ktorého životná cesta začala v srdci Horehronského údolia, neďaleko národopisne orientovaného Horehronia, vo Valaskej. Je to len niekoľko kilometrov od miesta, kde vyvierajú a začína svoju púť rieka Hron, ktorá je pre nás Horehroncov žriedlom života, úkrytom spomienok na radosti i starosti všedných dní.

Tak ako je voda Hrona tajomná a pre jej brehy vzácna, tak tajomný a duchaplný bol aj život a dielo kultúrneho historika, jazykovedca, bibliotekára, archivára, hudobného skladateľa, odaného matičiara A. A. Baníka. Žijú ešte pamätníci, spomínajúci na časy, keď sa ako deti hrávali s „Tonkom“ práve na brehu Hrona, na Skalke pod Ihračom, ktorá je geologickým klenotom Slovenska alebo štrveraním sa cez „pirte“ na dnes už národnú prírodnú rezerváciu Hrončeky grúň a Horné lazy, aby voľným okom pozorovali a obdivovali nádherné končiare Nizkých Tatier a pasúce sa ovce na Ždiariku. Tu prežíval svoje rané detstvo, ale len čo si zasadol do školských lavíc, presťahoval sa s matkou do Sliacha pri Zvolene. Ako chlapec bol vždy tichý, skôr utiahnutý a rád chodil sám – tak naň spomínajú ešte žijúci rovesníci. Sme hrdí, že to bola práve Valaska, ktorá začala formovať charakter tohto vzácneho matičiara.

Aj keď žil v inej dobe a iných podmienkach, príroda ho obdarovala danosťou, na ktorej staval, tvoril a uskutočňoval svoj životný sen. Do našej horehronskej prírody sa cez prázdniny rád vracal, aby mohol zo známych miest pozeráť na hory a tatranské veľikány. Ktovie. Možno si už vtedy uvedomoval, ako mohutnosť tejto prírody víťazi nad nadutosťou, nespravodlivosťou osudu, majetkami, ktoré robia toľké zlo, nad človekom ako vrcholom tvorstva.

Tak ako sa dynamicky a historicky menil svet, menili sa aj ľudia. Dospieval, študoval pracoval, tvoril a menil sa aj A.A. Baník. Spomienky na malého chlapca pohltí sled rokov. Vyrástol a dospieval. Vplyvom okolností tých čias akoby sa bolo na neho v rodnej dedine zabudlo. Len „akoby“, nie navždy. Kto to vlastne bol, čo nám dal, čo zanechal tento matičný pracovník?

Už ako študent na Gymnázio vo Vacove v r. 1909 – 1917 sa okrem iného naučil latinčinu, nemčinu, maďarčinu. Počas štúdií v Budapešti a v Brne aktívne pracoval v spolkoch Kriváň a Tatran. Jeho mnohorozmerná duchovná a ľudská aktivita ho priviedla na štúdium Filozofickej fakulty UK v Bratislave. Medzi štúdiom pracoval v archíve a knižnici Krajinského úradu v Bratislave, v denníku Slovan, stal sa pracovníkom Spolku sv. Vojtecha v Trnave, bol redaktorom Sborníka literárno – vedeckého odboru SSV. V r. 1938 prešiel natrvalo pracovať do Matice slovenskej v Martine, kde pôsobil ako bibliotekár a správca Slovenskej národnej knižnice, člen a funkcionár matičného jazykovedného literárneho a historického odboru. Keď bol v r. 1954 vydaný zákon o Matici slovenskej, stal sa vedúcim literárneho archívu a ako vedecký pracovník v ňom zotrval do r. 1971.

Ako vedecky bádateľ venoval pozornosť širokému okruhu problémov z národných dejín Slovákov, najmä vývoju slovenského jazyka, otázkam slovensko – českých vzťahov, úlohou inteligencie v dejinách Slovenska a mnohé iné súvislosti.

„Slovenská reč a jej zovnútorň i vnútorň vývoj“ bola jeho prvá jazykovedná práca. Spolupracoval na úprave Pravidiel slovenského pravopisu. Zaujímavé boli Baníkovy objavné práce o Jánovi B. Maginovi a jeho Apológii, kde podrobne rozobral prvú národnú obranu Slová-

kov. Napísal množstvo vedeckých štúdií, ukázal syntetický pohľad na národný vývoj Slovákov a slovenských dejín.

Vo svojich prácach objasňoval prelomové obdobie národných dejín od Veľkej Moravy, cez slovenské národné obrodenie až po matičné roky. V 40. rokoch sa ako vedúci Literárneho archívu MS pričínil o vrátenie starých matičných kníh a archívnych zbierok, ktoré boli počas ztvorenia MS odvezené do Budapešti a Nitry. Bol zberateľom telom i dušou. Jeho zápisky ľudových piesni z Horehronia posielal hudobnému skladateľovi Bélovi Bartókovi, aby boli následne vydané v dvoch zväzkoch kníh. Bol výborným klaviristom, komponoval a jeho obľúbeným skladateľom bol Franz Liszt a Béla Bartók. Jeho vlastná skladateľská tvorba, hudobné autografy a ostatná dokumentácia je uložená v Archíve literatúry a umenia SNK. Celoživotným zberateľským dielom A.A. Baníka bola jeho osobná knižnica, obsahujúca vyše 50.000 kníh, kalendárov, časopisov, rukopisov a iných dokumentov, ktorú v r. 1973 venoval Matici slovenskej. Jeho synovec z Hronca, kde býval počas svojej zberateľskej činnosti, spomína, že mal rád samotu a nadovšetko miloval hudbu. Vo svojom dome na Sliachi dokázal celé hodiny hrať klavírne skladby a ľudové piesne z Horehronia, ukrytý vo svojej izbe sám so svojimi spomienkami.

Valaštania na svojho rodáka nezabúdajú. Keďže jeho rodný dom už patrí inému majiteľovi, z vďaky a pocty mu bola na „kaplonke“ / tak sa vo Valaskej hovorí Kaplnke sv. Jána Krstiteľa/ vtedajším vedením MO MS a vedením MS v Martine inštalovaná Pamätná tabuľa v r. 2000 a neskoršie bola aj obecná knižnica premenovaná na Knižnicu A. A. Baníka. Každá obec je na svoje významné osobnosti hrdá. Aj my sme. V spomienkach pozeráme na rokmi zožltnutý portrét a ďakujeme s úctou.

Ing. Anna Fischerová

Valaštianky párali

Zima sa ešte silou-mocou drží svojej vlády, nie a nie ustúpiť pred o chvíľu prichádzajúcou jarou. Niežby sme ju nechceli, ale hádam jej už tu dolu bolo aj dosť. Na kopcoch nech sa jej darí, nech sa vyšantí, nech svojou snehovou krásou poteší tých, ktorí s radosťou brázdia svahy na lyžiach, nech si deti užívajú sane, ktoré im priniesol Ježiško. Ale čo my? Čo robiť počas stále dlhých zimných večerov, aby čas rýchlejšie ubiehal a aby sme ho využili čo najlepšie?

Matičiarky z MO Matice slovenskej vo Valaskej sa preto rozhodli, že ten prechodný povianočný čas vyplnia komunikačnými a civilizačnými spomienkami na život svojich starých či prastarých mám, obnovia tradície, ktoré sa čoraz viac stávajú vzácnejšími a príťažlivejšími.

Tradície, ktoré pred naše deti a vnúčatá predkladajú ako v zrkadle tú skalnatú cestu života predkov, vedúcu k dnešným dňom a k dnešnému pohodliu domovov. Zaktualizovali sme prastarý horehronský zvyk, ktorý nechýbal voľakedy ani v jednej dedine – páračky. Mnohým ľuďom, najmä tým mladým, to často ani veľa nehovorí. Preto sme im chceli chvíľu pá-

raček ukázať, preto sme im chceli pripomenúť, ako sa naše staré mamy snažili využiť každý okamih života v prospech svojich rodín, ako sa s láskou starali o to, aby ich deti a vnúčatá mohli v zime pokojne spať v často aj nevykúrenej izbe pod veľkou teplou perinou z pravého peria. Ale kde zobrať to perie, keď húsky a kačky sa dnes už poriadko chovajú. Dávno ubehli časy, keď si obecný pastier Viktor Šuhajdove hrdo kráčal za krídľom do Potôčok, do Sihoti alebo k Hronu na Skálku pod Ihračom, ktorá bola a aj dnes je geologickým klenotom Slovenska, aby dával pozor na svojich zverencov a večer ich v poriadku odovzdal gazdom. Hron sa zreguloval a hodinu vidíme iba kde-tu vo dvoroch domov. Perie sme však predsa zohnali. Pekné, husacie.

Potom prišiel jeden z februárových večerov a do jednej z miestností kultúrneho domu začali chodiť matičiarky s miskami v rukách, aby sa pustili do párania peria, vysypaného po pripravených stoloch. Keďže sa vraj pri páraní nemá veľa rozprávať, aby sa perie nerozdúchalo, z misky si každý zobral ako „prieslinku“ cukrík a pokiaľ sa nevyčmúľal, vrava viazla. Potom už slovo dalo slovo a v každom kúte bolo počuť inú príhodu. Príhodu, ktorá sa rozpráva z pokolenia na pokolenie, príhodu dnešných dní, ale aj dobré rady a ponaučenia. Vravelo sa, vpravelo a páralo. Misky sa zaplnili, peria zo stolov ubúdalo, aby sa popárané potláčalo do pripravovaného vreca. Tak tomu bolo v minulosti, tak je to aj dnes. Po dvoch príjemne strávených hodinách (dlhšie sa párať nemohlo, pretože v TV išla Šeherezáda) sme stoly vyčistili, aby perie ustúpilo hrnčekom teplého čaju „so zápražkou“, pani Trnavská, ktorej sa páralo, ktorá na každú matičnú akciu pripraví sladké dobroty, napiekla výborne koláče a ponúkala aj, ešte skoro teplými, pampúškami. Aké by to však boli páračky, keby tam nebol spev. Spočiatku to bolo len tak bojzливо, ale keď k nám prišiel aj umelecky vedúci matičného Spevokolu Lipka pán učiteľ Jenča a zahrál niekoľko melódií, miestnosť sa zaplnila spevom našich ľubozvučných ľudoviek. Bolo to skoro ako v dobách dávnominulých, len vtedy prišli do domu mládenci, aby každý odprevadil nočnou hodinou domov svoju vyvolenú.

Nemala chybu táto pekná akcia. Všetkým, ktorí sa o ňu pričínili, všetkým, ktorí sa jej zúčastnili, patrí to najkrajšie slovenské slovo: **ĎAKUJEME.**

Ing. Anna Fischerová, foto: M. Petrová

Pri križovatke ciest v hornej časti starej Valaskej stál pred viac ako sto rokmi drevený domček s malými okienkami a šindľovou strechou. V ňom sa 11. mája 1896 narodil v rodine chudobného fabrického strojníka Maximiliána Almássyho chlapec, ktorému dali dve mená - Arpád Štefan.

Ešte nestihol spoznať ani rodičovskú lásku svojho otca, kedy ako jednoročný osirel. Matka vdova sa starala ešte o staršieho syna Maximiliána a dcéru Bernardínu. Keď sa vydala druhýkrát, pribudli do rodiny ďalší synovia, Július a Ján Boháčovci. Malý Arpád bol od svojich šiestich rokov vychovávaný v sirotinci v Slovenskej Lupči. Aj keď bolo jeho detstvo smutné, v sirotinci sa mu dostalo vzdelania, čo mu v ďalšom živote pomohlo napredovať v zamestnaní. Už ako 15 - ročný nastúpil za pomocného robotníka do valcovne plechov na Chvatimechu. V Železiarňach Podbrezová sa postupne z pomocného skladníka, cez korešpondenta a účtovníka vypracoval na vedúceho odbytu. Ovládal český, maďarský a čiastočne nemecký jazyk. Ťažko niesol odlúčenie od brata, ktorý bol v období prvej svetovej vojny ako dobrý odborník, služobne prevelený do Budapešti. Bratislava za družbu. Písal sa rok 1914, kedy sa mlado-

ARPÁD ŠTEFAN ALMÁSSY (1896-1986)

žených rozhodol po svadbe odvieť svoju mladú ženu do rodnej dediny Ludina. Tam a tiež v meste Zahreb vlastnil prosperujúci obchod. Manželom sa po roku narodila dcérka Irmuška. Pre udalosti 1. svetovej vojny nastal v tomto kraji zmätok a život bol nebezpečný. Po vojne sa časť územia, kde žila mladá rodina Chovanová, ocitla po územných zmenách v roku 1920 v Kráľovstve Srbov, Chorvátov a Slovincov, v prostredí nepokojného Balkánu. Ozbrojená skupina zloďejov prepadla Chovanov obchod. Majiteľa surovo zavraždili a postrelili aj jeho ženu do nohy. Hneď, len čo jej to zdravotný stav dovolil, rozhodla sa vdova aj so sedem ročnou dcérkou vrátiť domov, do Valaskej. Osud to zariadil tak, že jej priateľ z mladosti, Arpád Almássy, znova vstúpil do jej života, a tak sa po rokoch naplnila ich láska. Vo fabrickom dome, v kolónii na Piesku sa aj z tohto manželstva narodila dcérka, ktorej dali meno Angela.

Staré zápisy, články a fotografie nám dokumentujú, koľko práce odviezol pre spoločnosť pán Arpád Almássy. Pre mňa sú najväčšie fotografie z divadelnej hry Jánošík. Bol to veľký projekt, ktorý nacvičili podbrezovskí ochotníci v spolupráci hercov a muzikantov z okolitých dedín. Primáša s huslíčkami si zahral pán Arpád, jedného z hŕných chlapcov stvárnil Valaštan Jožko Urban. Na jednej fotke z tohto predstavenia je aj chýrny gajdoš - Ján Gajdoš Bačik z Valaskej so svojimi gajdami. Ten sa so svojím muzikantským kumštom predviedol dvom prezidentom, Masarykovi a Benešovi.

Pripomíname si 115 rokov od narodenia pána Arpáda Štefana Almássyho, ktorý by mohol byť príkladom svojej pracovitosti, a vytrvalosti, veď na zaslúžený odpočinok odišiel zo Železiarní Podbrezová takmer 70 - ročný. Svojou usilovnosťou sa dokázal vypracovať na vedúceho pracovníka, vynikajúceho muzikanta, ktorý nielen rozdával radosť svojou hrou na husle, ale hudobné a spevácke majstrovstvo odovzdával aj svojim žiakom.

Posledné vety som si prepožičala zo smútočnej rozlúčky, ktorá odznela na jeho pohrebe, len dva mesiace po oslave deväťdesiatky.

Pán Almássy bol živou legendou zašlých čias. Bol všeobecne známy a vážený. Prežil štyri spoločenské zriadenia, zakúsil tvrdosť života, no vždy si uchoval svoj charakter, svoju ľudskú tvár. Cena jeho života je veľká, je uložená v jeho práci, ktorá slúži aj nám súčasníkom.

Vďaka jeho dcére, pani učiteľke Angele Liptáckovej, ktorá uchováva spomienky na svojho milovaného otca, mohli sme si pripomenúť tohto významného rodáka. *Mária Luptáková*

Rodný dom Arpáda Almássyho (vľavo)

Maximilián tam pracoval ako hlavný inšpektor. Neskôr ho nasledoval aj nevlastný brat Július Boháč a sestra Bernardína s manželom Pavlom Ličkom, fabrickým majstrom. Nikdy sa už do svojej domoviny nevrátili.

Arpád Almássy vo svojom voľnom čase pracoval ako zmcenec pre stavby turistických objektov Chopok - juh, či ako predsedu miestneho cestovného ruchu. Venoval sa rozvoju turistiky, ako aj športu v klube Sokol. Dlhé roky sa aktívne venoval práci pre Maticu slovenskú. Bol jedným z jej zakladajúcich členov vo Valaskej, kde mu pripadla úloha vedúceho spevokolu. Svoj vrodený talent pre spev a hudbu zúročil aj v spevokole Slovan, v ochotníckych divadlách, i na rôznych vystúpeniach a tiež ako učiteľ hudby.

Ako som sa stretla s pánom Arpád Almássy

Pred rokmi som často vídala v cintoríne postaršieho prešediveného pána s fúzikmi, ktorý ma zaujal svojím výzorom a inteligenciou. Hroby zosnulých predkov z nášho rodu susedia s hrobmi rodiny Almássy. Ešte som len prichádzala a pán v elegantnom obleku ma zdravil zdvihnutím kloúbka, ako to kedysi predpisoval bontón, hoci som bola mladšia o viac ako 50 rokov. Predstavila mi ho moja stará mama, ktorá ako žiačka spievala v zbere, ktorý pán Almássy viedol a dirigoval.

Aký príbeh ukrýva svadobná fotografia Oslovil ma jeho životný príbeh, ktorý bol výnimočný, tak ako bol výnimočným človekom aj pán Arpád Almássy. Porozprávala mi ho jeho dcéra,

pani Angela Liptáková, keď som pátrala po rodine, ktorej svadobná fotografia sa nachádza v monografii obce Valaská na str.93.(dátum svadby: 8. jún 1914).

Mladý Arpád sa stretával s vrstovníkmi v rôznych spolkoch. Športovali, pripravovali rôzne vystúpenia, hrávali divadlá. „Padla mu do oka dievčina menom Anna,“ ktorá bývala len o niekoľko domov od jeho rodiska. Spájali ich podobný osud, aj jej otec Matej Lehotský, kovorobotník, prišiel o život v Železiarňach Podbrezová. Anna tak zostala s tromi súrodencami len s matkou - vdovou. Ako odškodné vedenie fabriky vybavilo matke v Pešti kurz pre pôrodnú asistentku. Takto si potom vdova Lehotská zarábala na živobytie, a bola prvou odborne vyškolenou „babickou“ v dedine.

Pre najstaršiu dcéru Annu vybrala bohatého ženicha, obchodníka Jána Chovana. Chovanovci boli slovenskí presídlenci na „Dolnú zem“. Syn Ján sa im narodil v Ludine pri meste Zahreb. V tom čase patrilo aj toto územie do Rakúska - Uhorska. S rodinou Chovanovcov sa matka stretla na fare u pána farára Rudolfa Boboka, ktorého navštívili ako bývalí rodáci a možno aj príbuzní. Tam sa dozvedela o Jánovom zámere oženiť sa s dievčaťom z kraja svojich predkov. Matka sľúbila svoju 18 - ročnú dcéru Annu za 26 - ročného obchodníka Jána Chovana, mysliac si, že dcéra bude dobre zaopatrená. Láska nebola v tých časoch pre rodičov nastávajúcich manželov podstatná. Svadobná hostina vraj trvala týždeň, veď bohatý zať si to mohol dovoliť. Sklopené oči a vážna tvár nevesty prezrádzajú smútok v jej duši. Nemohla sa pričíť matke, a svojmu srdcu milého, chudobného 18 - ročného mládenca Arpáda si po-

Divadelné predstavenie „Jánošík“ v Podbrezovej. V strede s huslíčkami primáš Arpád Almássy.

Životopis politika

Každý má nejaký životopis. Lepší, či horší, to závisí často aj od iných okolností, ako tých, za ktoré si môže každý sám. Čo som teda prežil? Čím sa chváliť a či radšej tie smutnejšie stránky z pamäte vymazať?

Isto si spomínam, že som sa narodil. Nie, že by som si to pamätal sám. To nie, ale mám rodný list – dokonca aj dva. Jeden cirkevný a druhý štátny. Narodil som sa totiž v tej dobe keď niečo platilo viac a druhé menej. Takže ten štátny rodný list vydaný príslušnou matrikou dokazuje, že som sa musel narodiť. Pripomínali mi to občas aj rodičia, keď som im išiel na nervy, pil som im krv, či ich išlo do mňa poraziť. Tak sa občas o mojom správaní vyjadrovali a dodali: „na koho si sa len podal?“

Roky utekali rýchlejšie, ako som dokázal utekať ja sám. Občas ma aj predbehli a nevedel som, či to, čo prežívam, je naozaj, alebo či sa mi to iba tak zdá. Už to bolo a či ešte iba dakedy príde? Takéto a podobné otázky som si občas kládol, keď osud tvrdo dopadol na moje kosti. Mohol som mať tak päť či šesť rokov, keď som začal chápať, že to, čo sa okolo mňa deje, nie vždy ovplyvní ja sám. Napríklad to, či bude hriať slnko, alebo bude krutý mráz. Pochopil som, že ak sa skončí teplé leto, musím čakať celý rok, aby prišlo leto nasledujúce. Netvrdím, že som bol mimoriadne chápvavý, ale to že auto bez benzínu neprejde ani meter, alebo to, že ak sa nenajem, ani ja nebudem vládnuť, mi stačilo v tom čase na poznanie jednoduchých súvislostí. Život však chcel aby som spoznal aj súvislosti oveľa zložitejšie. O to sa postarala škola. Nie jedna, ale bolo ich viacero. Hustili do mňa občas také množstvo informácií, že by z toho aj dnešné moderné počítače mali občas točenie – ak nie hlavy, tak svojej elektronickej pamäte. V živote však z toho množstva informácií, poučiek a múdrostí bolo z mojej strany využité iba mizivé percento. Občas som prišiel na to, že čo nedokáže človeka v pubertálnom veku naučiť škola, naučia ho starší kamaráti či zakázaná literatúra. To mi v živote pomohlo viac ako tie nahustené informácie v školských laviciach. Našťastie sa po dobe nekonečných príprav na život a blúdenie po jeho zradných cestách, brány škôl za mnou uzavreli. Mal som vtedy už beztak toľko rokov, že nové informácie by sa do mojej hlavy už nevošli.

Pracovať som musel a v tej dobe sa nepracovanie nazývalo príživníctvom. Bol na to aj príslušný paragraf v trestnom zákone. Najčastejšie ho vtedajší režim použil zrejme voči tým najkrajším ženským stvoreniam. Ony totiž pochopili, už v čase reálneho socializmu, čo je trhový mechanizmus a svoje telo si ohodnotili primerane k záujmu silnejšieho pohlavia. Až o niekoľko desiatok rokov prišli aj noví vládcovia na to, že ceny sa musia prispôbiť reálnemu stavu na trhu. Ja som to dobre chápal už od základnej školy, a tak som mal v tom novom režime dvere

otvorené. A to doslova na všetky strany. Tých politických strán vzniklo v tom nežnom poblúzení viacero. Vybrať si tú správnu som pochopil okamžite. Stal som sa, ako sa to v tom čase nazývalo, sympatizant a podporovateľ. Až o nejaký čas sa to nazvalo otvorene – sponzor. Raz som podporoval, sympatizoval a sponzoroval jednu, inokedy dve či viac politických strán. Nebola to hračka a musel som sa riadne obracať. Vyplatilo sa mi to však okamžite. Moje spoločnosti s ručením „obmedzeným“ sa doslova stávali pre mňa zdrojom neobmedzených príjmov. Veď zákazky a neskôr vyhraté tendre mi dovolili nielen sponzorovať zaručených víťazov volieb, ale aj slušné zabezpečenie rodiny a tých krásnych stvorení, čo sa začali nazývať „celebrity“. Bolo pre mňa potešením spoznať, že poučky a múdrosti zahustené do mojej hlavy v časoch dávno minulých sa dnes ukázali omylom. Neľutoval som to a moje záškoláctvo a interné znalosti získané čítaním brakovej západnej literatúry mi umožnili včas prehodiť výhybku. Z pomocných prác vykonávaných v časoch socializmu predovšetkým v reštauračných a hotelových zariadeniach som sa vyšvihol k hviezdám showbiznisu. Dnes som jeden z nich a nemusel som napísať ani riadok knižky či naspievať správny hit. Stačia mi na to moje šekové knižky, ktoré majú väčšiu cenu ako diela najlepších literátov. Čo na tom, že som nespravil maturitu a bránu univerzity som prvýkrát prestúpil, keď ma rektor pozval na oslavu svojej päťdesiatky.

Bol to práve on – rektor Mišo, ako ho od tej doby volám, ktorý ma presvedčil, že je možné dokončiť súkromne maturitu a za pár mesiacov aj univerzitu. Dal som na neho a dnes, po necelých dvoch rokoch, budem promovat' u neho na univerzite a dostanem titul magistra. Už mi prisľúbil aj doktorát, veď nie je žiaden trochár. Ani ja. Stálo ma to síce peknú kôpku peňazí, ale kto na to má (a nielen rozum), ten na to má. Zabudol som už na svoje ťažké začiatky. Na nenávisť komunistických riaditeľov, ktorí ma pre moje zmýšľanie hodnotili ako osobu závadnú. Dnes mám univerzitu a to mi dáva možnosti konečne sa vyhrabať z tieňa tých slaboduchých politikov, ktorých som dlhé roky sponzoroval, a pomohol im k volebným víťazstvám. Konečne sa postavím na vlastné nohy a moja strana s názvom „Každý seba“ isto v najbližších voľbách zaznamená jednoznačné víťazstvo. Volič predsa ocení moje skúsenosti získané dlhými rokmi v zázemí politikov a isto sa stotožní so mnou, že tá žumpa, hnoj a nenávisť sa musia z našej politickej scény vytrátiť. A kto to môže lepšie zabezpečiť ako ten, kto je už zabezpečený až – až? Predsa chudák by iba kradol a hlupák by pre občana nič nespravil. Ja zaručujem, že pre občana spravím všetko, tak ako som spravil pre seba, svoju rodinu a kamarátov. Preto všetci volte iba mňa. Uvidíte, že som neklamal.

JUDr. Oto Malík

Rozširujúce sa obzory

Prvé pohľady narodených detí patria matkám, ktoré ich porodili. S láskou a dôverou pozerajú na seba. Pár očí nemlúvniatka a pár očí jeho rodičky. Za vďačnosť, že prišlo na tento svet, ho dojí, prebaľuje. Táto činnosť jej dáva veľa radosti, že prišiel na svet zdravý potomok.

Z nemlúvniatka sa stáva dieťaťko, ktoré po čase začína používať aj svoje nôžky – začína chodiť. Očkami vníma aj ďalší svet okrem tváre svojej mamy.

Vyrastajúce deti v miestnej časti Valaskej, v robotnickej kolónii na Piesku, začali zo svojich dvorov vidieť ďalej, ako len na tvár svojich mám. Ich pohľady začínali pozerat' vyššie a ďalej. Na severe hľadeli

na najvyššie vrchy Nízkyh Tatier – Ďumbier a Chopok, ktoré spájalo Demänovské sedlo. Keď sa obrátili chrbtom k Ďumbieru a Chopku, hľadeli zase na Chvatimech v Slovenskom rudohorí. Dívali sa do Riti – údolia, ktoré vedie od kaplnky sv. Antona Paduánskeho južným smerom na hrebeň Chvatimechu. Deti vyrastali. Prechod frontu prežívali začiatkom roku 1945 v rôznych úkrytoch, v pivniciach a v podzemí elektrárne Centrál na Piesku.

Frontová línia sa posunula za hrebeň Dielu. Dolinu Hnusnô a vrchol Šiklova ešte ovládali nemeckí vojaci, odtiaľ mali ďaleký výhľad až za Brezno. Preto tu stála frontová línia veľmi dlho, asi šesť týždňov.

Pred Centrálom na Piesku mali

už rumunskí vojaci postavené štýri mínometry, z ktorých ostreľovali nemecké pozície za Dielom. Chlapci z Piesku, ktorí sa ukrývali pred nebezpečenstvom frontu v podzemí Centrála sa na strelbu z mínometov rozhládali spreď neho. Vtom jedna z mín, vložených do mínometu, vybuchla. Niekoľko rumunských vojakov obsluhujúcich mínometry zostalo ležať na zemi, neviem či mŕtvych, alebo ranených.

Prizerajúcemu sa Vladovi z Piesku odsekla črepina hrot laktá pravej ruky. Blízka podbrezovská nemocnica bola ešte na nemeckej strane, a tak ho na ošetrovanie museli previezť do nemocnice v Hnúšti – Likieri.

Po ošetrení nemohol pravú ruku ani vystrieť, ani zohnúť. Mal ju len v strednej polohe. Napriek tomu vyštudoval v Košiciach veterinárne

lekárstvo.

Prvé pohľady na hory z rodného dvora na Piesku mu učarovali. Cez prázdniny, ako vysokoškolák, robil vysokohorského nosiča z Trangošky k Štefánikovej chate pod Ďumbierom. V liste z 28. januára 2011 z Liptovského Hrádku, kde teraz žije, sa mi pochválil, že jeho osobný rekord pri vynáške bol 103 kg jednorázovo a trikrát v tom istom dni po 95 kg. V ten deň začal nosiť spolu so Zdenom Zibrinom, Ľubom Luptákom z Hronca a Jožkom Psoťkom z Trangošky ráno o štvrtvej a skončili večer o dvadsiatej prvej hodine. Najviac vtedy vyniesol Jožko Psoťka, ktorý vystúpil potom na najvyšší vrch Himaláj Mount Everest, z ktorého sa však už do doliny nevrátil a odpočíva na jeho svahoch.

Ing. Ladislav Bohál

VITAJTE, MILÉ DETIČKY

Máme doma krásne bábo – kričí, hlávkou vrtí, vôkol toho jeho kriku celý svet sa krúti.

Otecko ho pohojdáva, mamka k nemu vstáva, stará mama v polospánku flaštičku mu dáva.

Chcete ale vedieť, čo dnes váha prezradila? Napriek kriku pribralo nám zasa o štvrt kila!

Narodili sa:

Drahomíra Sojková 8. februára 2011
Michaela Švantnerová 21. februára 2011

Želáme vám, milí rodičia, veľa šťastia, rodinnej pohody a trpezlivosti pri výchove vášho dieťaťa.

JUBILANTI

Človek, kým žije, silou celou snaží sa, ako srdce veľí a nevzdáva sa svojich cieľov rozdať sa svojim drahým celý.

Pani Františka Badinková, TDH 456
Pani Angela Turňová, Cesta Osloboditeľov 107
Pani Anna Onofrejšová, TDH 444
Pani Margita Tužinská, TDH 455
Pani Ľudmila Zerzanová, TDH 440
Pán Rudolf Spišiak, Partizánska cesta 538
Pán Jozef Papiež, Budovateľská 506
Pani Darina Medvedová, Strojárska 348
Pani Mária Cabanová, Pod Dielom 328
Pani Jozefína Barboriaková, Robotnícka 363
Pani Mária Holková, TDH 463
Pani Antónia Hauerová, Hronská 424
Pán Jaroslav Slezák, Ing., Švermova 450
Pán Zoltán Fábry, TDH 464
Pán Daniel Hudy, TDH 458
Pán Peter Burian, TDH 441
Pán Juraj Mirilovič, TDH 439
Pani Helena Šliačanová, Štúrova 481
Pani Ludmila Králiková, Tehelná 465
Pani Terézia Králiková, Partizánska cesta 526
Pani Eleonóra Molčanová, Hronská 427
Pani Eva Kúdelková, Mgr., Partizánska cesta 541
Pán Milan Vološin, Cesta Osloboditeľov 143
Pán Ján Šanko, Cesta Osloboditeľov 168

Milí jubilanti,

k tomu vám prajeme krásny život v dobrom zdraví, nech sa vám na každom kroku a vo všetkom darí.

V súkromí, v práci i na verejnosti, vždy prežívajte len samé radosti.

Nech vás teší rodina, priatelia a známi, nech vám stále v tvári úsmev žiari a ďalšie roky života plynú v životnom optimizme, eláne a – zostaňte večne mladí!

ROZLÚČILI SME SA

V knihe života je všetko napísané, všetko dané, jej listy sú osudom prevracané až kým práve ten osud nerozhodne, že je čas, aby sa kniha zavrela...

Štefan Mráz

Tiško sa ponoril do večného spánku. Jeho láskavé oči prestali vnímať krásy prírody a teplo ľudských citov. Zanechal za sebou mnoho vykonanej práce, život, ktorý je pre nás hodný nasledovania. Veď rokmi trpezlivo a citlivo vytváral domov – miesto, kde nielen žil, ale kde ho aj chápali. Zdobila ho obdivuhodná skromnosť. Každý, kto ho poznal, bude naňho spomínať vždy s úctou ako na človeka, ktorý si vzorne plnil svoje povinnosti, bol oporou pre svojich blízkych a priateľov. Nežil len pre seba, žil pre tých, ktorí ho obklopovali.

Pán Štefan Mráz sa narodil dňa 14. augusta 1919 v Lopeji rodičom Pavlovi a Anne Mrázovcom ako desiate dieťa. Základnú školu vychodil v Podbrezovej a začal pracovať v podbrezovských železiarňach. V roku 1940 narukoval do základnej vojenskej služby a zúčastnil sa bojov v II. svetovej vojne. Po vojne opäť nastúpil do ŽP a neskôr prešiel do Strojární Piesok. Popri zamestnaní si ukončil stredoškolské vzdelanie a na Piesku pracoval až do dôchodku.

V roku 1951 sa oženil s Máriou, rodenou Nitrianskou. Narodili sa im dcéry Jarmila a Bronislava. Už od mladosti sa venoval športu, predovšetkým lyžovaniu a turistike. V lyžiarskom oddiele Strojární Piesok vychoval stovky mladých lyžiarov. Bol aktívnym aj pri organizovaní pretekov na Chvatimechu a patril k tým, ktorí iniciovali výstavbu lanovky na Chvatimechu. Bol aktívnym členom dobrovoľnej horskej služby, vo voľnom čase sa venoval záhradke.

Životná púť pána Štefana Mráza sa skončila 8. februára 2011 vo veku 91 rokov.

Milan Macík

Je bôľne na srdci, keď na poslednej ceste odprevádzame svojich rodičov. Kanú slzy smútku, ale zároveň to chápme ako prirodzenú nevyhnutnosť. Ale keď zomrú mladí, naruší sa zákon života a pociťujeme trvalú medzeru, nezahojiteľnú ranu, neutíšiteľný bôľ. Čas ticha, čas spomienok prichádza s poslednou rozlúčkou, keď sa nám zdá, že sme akosi bližšie k svojim koreňom a k minulosti.

Smrť prerušila život nášho mladého občana Milana Macíka iba vo veku 43 rokov. Pán Milan Macík sa narodil 11. marca 1967 v Brezne ako druhé dieťa rodičov Emila a Justíny Macíkovcov. Vyrastal vo Valaskej spolu so súrodencami Ladislavom, Evou a Adrianou. Otec podľahol ťažkej chorobe vo veku 38 rokov v roku 1980. Matka vychovávala deti sama a snažila sa im nahradiť aj otca. Milan ukončil základnú školu vo Valaskej a pokračoval v učení na Strednom odbornom učilišti v Mostárni Brezno, kde sa vyučil za zámočníka. Odbornosť si ešte rozšíril o zvaračský kurz. Najprv pracoval v Mostárni, potom odišiel za prácou do Českej republiky a tam v rôznych zamestnaniach pôsobil tak-

mer 15 rokov. Po návrate z Česka sa zamestnal na Piesku ako zvarač. Posledný rok bol nezamestnaný.

Po ťažkom úraze vo fabrike v Hronci, ktorý sa mu stal 21. januára, bol prevezený do nemocnice v Banskej Bystrici a tam početným zraneniam podľahol 9. februára 2011.

Lubuša Trangošová

Vždy, keď niekoho odprevádzame na poslednej ceste, predstavujeme si tú drahú tvár, spomíname, ako sme sa stretávali, spomíname na naše rozhovory, prácu, záľuby. Naša obec nie je veľká, väčšinou sa všetci poznáme. Preto sa nám veľmi živo vynára v pamäti aj pani Trangošová. Vieme si ju predstaviť len s milým úsmevom, tichú a skromnú, na prechádzke so svojim písikom. Keď mohla pomôcť, vždy veľmi ochotne pomohla.

Pani Lubuša Trangošová, rodená Paulíková, sa narodila 2. februára 1946 vo Vrútkach – Priekope, v okrese Martin ako druhé dieťa rodičom Libuške a Ľudovítovi Paulíkovým. Vyrastala so súrodencami Vladkom, Olinkou, Pavlom a Aničkou v Žiline, kde sa rodina neskôr presťahovala. V Žiline ukončila základnú školu a potom pokračovala v štúdiu na Strednej poľnohospodárskej škole. Po absolvovaní štúdia nastúpila na svoje prvé miesto ako fakturantka v Poľnohospodárskom podniku Žilina. 10 apríla v roku 1971 sa vydala za vdovca Otakara Trangoša, ktorý zostal sám so štyrmi deťmi. V roku 1972 sa im narodila dcéra Terézia.

Po materskej dovolenke začala pracovať v Strojárňach Piesok ako fakturantka, neskôr sa zamestnala vo Vzore Brezno a posledné roky pred odchodom do dôchodku pôsobila v Základnej škole vo Valaskej. Vo svojom voľnom čase rada vyšívala, šila, pomáhala dcére pri výchove vnukov a chodila na prechádzky. Vnúťatá boli jej veľkou oporou, tešila sa stretnutiu s nimi, s rodinou, s priateľmi.

Osud nebol k nej láskavý, nastali zdravotné problémy, prišla choroba, s ktorou musela bojovať. Svoj boj prehrala 26. februára v breznianskej nemocnici vo veku 65 rokov.

Emília Zelenčíková

Čas sa nevie unaviť. Nevie spomaliť ani zrýchliť svoje nekonečné plynutie, v jeho stopách zostávajú naše roky a to, čo nazývame minulosťou. Pod jeho dotykmi nám ostávajú vrásky v tvári, tak ako stromom letokruhy vo vnútri kmeňov. V každom z letokruhov je napísaný príbeh stromu. A človek? Aká je jeho cesta životom. Búrky rokov ho napájajú múdrosťou, v lúčoch stretnutí sa odovzdáva ľuďom, kým sa jeho púť neodkloní ku krajine zosnulých.

Pani Emília Zelenčíková sa narodila 23. decembra 1937 na Píle, rodičom Lukášovi a Pavlíne Belanovým. Detstvo prežila spolu s piati-

mi súrodencami. Základné vzdelanie získala na Píle, meštianku ukončila v Žarnovici. 25. augusta 1956 uzavrela na Píle manželstvo so Štefanom Zelenčíkom, po sobášii odišli bývať do Valaskej. Narodili sa im 4 deti – Ján, Štefan, Ľuboš, Zdenka. Zamestnaná bola na Štátnom majetku vo Valaskej, kde pracovala až do dôchodku.

Pani Emília Zelenčíková ukončila svoju životnú púť 1. marca 2011 vo veku 73 rokov.

Peter Harčárik

Potrebuje priateľov, potrebuje byť milovaný, aby sme sa mali s kým porozprávať, prípadne vyžalovať sa mu. Pociť, že ktosi vie o nás všetko a napriek tomu sme pre neho nenahraditeľní, chce v sebe nosiť asi každý. Pociť, že na jednej strane dávame a na strane druhej sa nám vracia. Je však nesmierne bolestné, keď ten, pri ktorom sme spomínaný pocit prežívali deň čo deň, zrazu opustí náš svet a my zostaneme sami. Nepripravení na bolesť, zaskočení z nečakanej blízkosti smrti.

Pán Peter Harčárik sa narodil 16. júna 1937 v Popročí okrese Košice, rodičom Petrovi a Kataríne Harčárikovcom. Pochádzal z robotníckej rodiny, bol najstarší z piatich súrodencov. Otec zahynul vo vojne a deti žili ako polosiroty s matkou.

Po skončení školy pracoval u rôznych zamestnávateľov a do dôchodku odišiel po dlhoročnej práci v Zlievarni Hronec, kde pracoval ako robotník.

V roku 1965 uzavrel manželstvo s Emíliou Turošíkovou. Vychovali spolu tri deti – dcéry: Janku, Milenku a syna Zdenka.

K jeho záľubám patrila záhradka, miloval prírodu, hory, rád chodil na huby.

Pán Peter Harčárik zomrel 10. marca 2011 vo veku 73 rokov.

Jozef Fabrici

Nit' života je veľmi krehká a jemná. Stačí tak málo... Tak málo, aby sa skončila naša životná púť. Prvá skúsenosť zo straty blízkeho človeka je veľmi bolestivá. Čas neúprosne plynie a všetko vylieči, pretože ľudský život je veľký kompromis. Budme životu vďační za to, čo sme prežili a neobzerajme sa späť so smútkom v srdci.

Pán Jozef Fabrici sa narodil 19. februára 1942 na Piesku ako druhé dieťa Viktora a Anny Fabriciovej. Vyrastal s dvoma sestrami na Piesku, kde začal navštevovať základnú školu, ktorú dokončil v Podbrezovej. Po jej skončení študoval na Strednej priemyselnej škole na Piesku. Už popri štúdiu sa začal venovať súťažnému lyžovaniu a futbalu. Hral za Strojárne Piesok, neskôr za Železiarne Podbrezová, kde začal pracovať na úseku dopravy.

V roku 1967 uzavrel manželstvo s Máriou, rodenou Havrilovou. Narodili sa im dve dcéry – Renátka a Andrejka. V roku 1999 po úraze odišiel do invalidného dôchodku. Najväčšiu radosť mu robili vnúčatá.

Pán Jozef Fabrici zomrel 11. marca 2011 vo veku 69 rokov.

Elemír Zelenčík

Stretávame sa, pozdravíme, usmejeme na

seba. Možno prehodíme pár slov, prejavíme záujem. A tak to má byť. Srdečne, úprimne, vzájomne. Život je krajší, plnší, aj keď nie taký, akoby človek chcel. Stretávame sa možno každodenne. Vnímame svoj hlas, chôdzu, reč.

Až raz, niekto z nás odrazu chýba.

Pán Elemír Zelenčík sa narodil 16. septembra 1931 vo Valaskej v rodine Karola a Apolónie Zelenčíkovej ako jediné dieťa. Po skončení základnej školy v rodnej obci zmaturoval na Priemyselnej škole v Brezne. Po skončení vojenskej prezenčnej služby nastúpil do zamestnania v Mostárni Brezno, kde pracoval až do dôchodku, kedy mal viac času venovať sa gazdovstvu.

V roku 1958 sa oženil s Jozefou, rodenou Janíkovou. Spolu vychovali dcéru Soňu a syna Karola.

V dôchodkovom veku sa pridali rôzne ťažkosti a choroby. Kniha života pána Zelenčíka sa uzavrela v bansko-bystrickej nemocnici 13. marca 2011 vo veku nedožitých 80 rokov.

Katarína Gonosová

Prichádzame na tento svet, aby sme prežívaním dozrievali. Od nás samých záleží, ako a čo prežívame. Od nášho chcenia, myslenia, konania. Sme strojcami svojho osudu a spoluprotvorcami osudu tých, s ktorými je zviazaný náš život vlastným slobodným rozhodnutím. Vzájomne sa ovplyvňujeme, pomáhame si niest bremená...

Pani Katarína Gonosová rodená Pallerová, sa narodila 20. mája 1943 v Novej Bani, rodičom Františke a Gašparovi Pallerovi. Vyrastala spolu so štyrmi súrodencami. Základné vzdelanie ukončila v Novej Bani, v štúdiu pokračovala na Strednom odbornom učilišti Piesok. Po ukončení večernej školy sa zamestnala ako plánovačka. 27. októbra 1961 uzavrela manželstvo s pánom Jánom Gonosom. Narodili sa im traja synovia – Miroslav, Jaroslav a Marian.

Pani Gonosová rada cestovala, objavovala nové zaujímavé miesta, chodila do prírody, kde čerpala silu a chuť žiť. Tešila sa práci v záhradke a venovala sa aj ručným prácam.

Do posledných chvíľ bola aktívna, aj napriek dlhodobej chorobe.

Pani Katarína Gonosová zomrela 16. marca 2011 v breznianskej nemocnici.

Rozália Hurajová

Krásne a srdcu blízke slovo mama je toľkokrát ospievané, prebásnené... Najintenzívnejšie precitujeme slovo mama, keď ju strácame, keď jej zrazu fyzicky niet. No stále je našou súčasťou, pociťujeme ju v srdci. Vtíska nám do srdca hlbokú pečať, ktorá chlácholí, povzbudzuje v časoch zlých, hreje, dodáva silu a odvahu, keď je nám zle. Slovo matka, mama, mamička, vtíska do očí slzy, či už radosti, alebo žiaľu, rozochvieva hrud', zjemňuje reč. Naplnil sa jej čas, ktorý má každý z nás prísne vymieraný.

Pani Rozália Hurajová, rodená Trníková, sa narodila 4. septembra 1939 v Osrblí, rodičom Emílii a Rudolfovi Trníkovcom. Pochádzala z piatich súrodencov, z ktorých bola najstaršia.

Po skončení základnej školy sa v Kremnici vy-

učila za predavačku. Roky pracovala v obchode na Piesku, v Hronci a v Podbrezovej. V roku 1994 odišla na dôchodok.

V roku 1958 uzavrela manželstvo s Pavlom Hurajom. Narodili sa im dve dcéry – Marta a Iveta.

Jej život bol bohatý, lebo bol naplnený prácou a láskou k manželovi a deťom. Bola starostlivá manželka, matka.

Pani Rozália Hurajová zomrela 24. marca 2011 vo veku nedožitých 72 rokov.

Valéria Spišáková

Každý ráta svoje dni, netušiac, kde sa minú.

Nevieme, kedy posledný vystúpi na hladinu.

Koľko si trampôt odnáša a koľko krásnych chvíľ!

Akoby iba odišla na výlet do neznáma.

Ved' každý ju mal rád, kto vedľa nej tu žil.

Dňa 29. marca 2011 zomrela pani Valéria Spišáková. Kto ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku.

Mária Patrášová

Čas sa nevie unaviť, nevie spomaliť ani zrýchliť svoje nekonečné plynutie, v jeho stopách zostávajú naše roky a to, čo nazývame minulosťou. Pod jeho dotykmi nám ostávajú vrásky v tvári, tak ako stromom letokruhy vo vnútri kmeňov. V každom z letokruhov je napísaný príbeh stromu. A čo človek? Aká je jeho cesta životom? Búrky rokov ho naplňujú múdrosťou, v lúčoch stretnutí sa odovzdáva ľuďom, kým sa jeho púť neodkloní.

Pani Mária Patrášová, rodená Horváthová, sa narodila 13. júla 1928 v Okoči, okres Dunajská Streda. Pochádzala zo štyroch súrodencov. Základnú školu navštevovala v rodnej obci. Po skončení štúdia sa zamestnala ako predavačka vo Figare v Bratislave, kde sa zoznámila s Michalom Patrášom, s ktorým v roku 1951 uzavrela manželstvo. Narodili sa im dvaja synovia – Miroslav a Michal. Do Valaskej sa prisťahovali v roku 1954.

S pribúdajúcimi rokmi sa pridružili aj zdravotné problémy a preto bola odkázaná na pomoc a operáciu svojich najbližších.

Pani Mária Patrášová zomrela 30. marca 2011 po dlhej chorobe.

POĎAKOVANIE

Mal som vás všetkých rád a chcel som ešte žiť, ale prišla tá chvíľa, keď som vás musel opustiť. Neplačte, nechajte ma ticho spať, čo mi bolo súdené, muselo sa stať.

Ďakujeme všetkým príbuzným, priateľom, susedom a známym, ktorí sa prišli rozlúčiť s našim milovaným manželom, otcom a starým otcom

JOZEFOM FABRICIM.

smútiaca rodina

Láska

*Je krásne milovať,
skrz naskrz prerásť láskou.
Už nebudem si na život sťažovať,
hoc bude moja tvár samou
vráskou.*

*Milovať a byť milovaný,
nechať dej režírovať zhora,
býť žene celkom odovzdaný,
mystická nadčasová tóra.*

*Viac cítiť ako myslieť,
nedbať na to, čo sa má,
ruky za rukou milej vystrieť,
spolu svietiť v najtmavších
tmách.*

*Len ľubiť a nechať plynúť čas.
A rozum nech vezme čas!
Zatúlaný v opojenej vôni agátov,
za sebou nechať ležať striebro
i zlato.*

*Láska azda nemá pravidiel,
nuž nenútim ju do nich,
je ľahkým senom na vidlách,
len vietor rozhodne,
ktoré steblo a kde spadne z nich*

Peter Babčan

Máj patrí láske, máj patrí matke.

*Druhá májová nedela nám
každoročne pripomína jeden z
najkrajších darov,
ktoré tu na zemi človek má, dar
starostlivej a milujúcej matky.*

Mama

*To slovo krásne, až pri tom človek
zasne.
Vyslovujem ho každý deň a pri
tom sa usmejem.
Si ako krásny sen, čo zalial našu
zem.
Na každý ziaľ máš liek, vókol
Teba počuť smiech.*

*Nech Ti tento deň prinesie toľko
šťastia a radosti,
koľko lásky Ty sama rozdávaš
svojim najbližším po celý čas!*

**Uzávierka nasledujúceho čísla
Valaštianskeho hlásnika bude
25.5.2011.**

Filatelistické okienko č. 7

Známka č.22 – Vianoce

Dátum vydania : 01.12.1993
Nominálna hodnota : 2 (Sk)

Na známke je zreprodukované dielo slovenského výtvarníka Jozefa Božetecha Klemensa (1817-1883) Narodenie - návrh na plaketu alebo obraz (perokresba, 1873) . Vianoce sa slávia od 4. storočia v krajinách, kde sa rozšírilo kresťanstvo. V Európe sa podľa údajov v kronikách objavil vianočný stromček pravdepodobne v roku 1605. Vianoce pripomínajú narodenie Ježiša Krista v Betleheme. Od toho času sa začína počítať i náš letopočet. Na známke je znázornené Narodenie (perokresba) od Jozefa Božetecha Klemensa z roku 1873. Jozef Božetech Klemens (8.3.1817 Liptovský Mikuláš - 17.1.1883 Viedeň) bol jedným zo zakladateľov slovenského národného maliarstva. Pôsobil v Prahe, na Orave a v Liptovskom Mikuláši.

Známka č.23 – Mohyla Milana Rastislava Štefánika, Bradlo

Dátum vydania : 17.12.1993
Nominálna hodnota : 16 (Sk)

Na známke je stavba mohyly realizovaná podľa projektu architekta Dušana Jurkoviča. V dolnej časti hárčeka je zobrazený pohľad na krajinu.

Pre myšlienku pochovať národného hrdinu generála Dr. Milana Rastislava Štefánika na Bradle, blízko jeho rodiska Košarísk, sa rozhodol národný umelec, výtvarník a architekt Dušan Jurkovič. Prevzal na seba so zástupcami vojska a vlády prípravu pohrebu a výzdobu Bradla. Dňa 28.2.1920 bratislavská jednota Sokol vytvorila Spolok pre postavenie pomníka generála Štefánika na Slovensku, úlohou ktorého bolo zabezpečiť aj finančné prostriedky. Legionárska jednota v Bratislave vytvorila zvláštny výbor Národ svojimi hrdinovi. Základný kameň pomníka bol položený 4.5.1924. Monumentálna Štefánikova mohyla predstavuje vyvýšený sarkofág so štyrmi pylónmi v rohoch. V rokoch 1924-1925 bola postavená cesta z Brezovej na Bradlo.

Známka č.24 – Jozef Kostka : Jar oráča

Dátum vydania : 31.12.1993
Nominálna hodnota : 9 (Sk)

Jozef Kostka (29.1.1912 Stupava - 30.9.1996 Bratislava) ako sochár bol významným predstaviteľom slovenského umenia. Študoval na Strednej priemyselnej škole umeleckej v Prahe u profesora K. Dvořáka (1932-1937). Bol na študijnom pobyte L'Ecole des Beaux-Arts v Paríži (1938-1939). Od roku

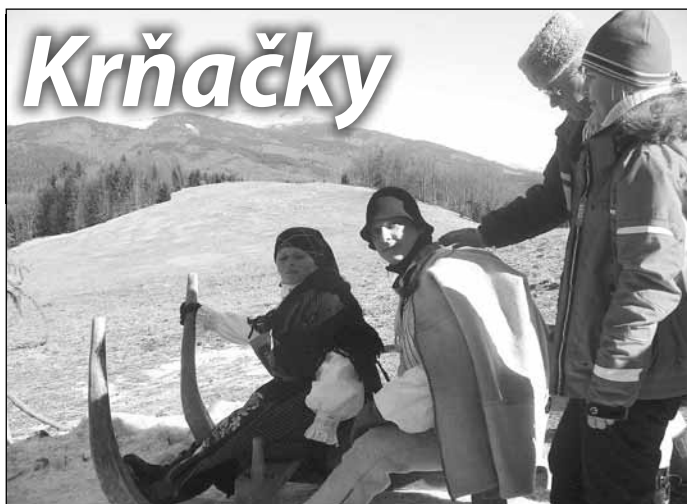
1943 do roku 1973 učil na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Umelecky vychádzal z Michelangela. Venoval sa figurálnej plastike, kresbe a keramike. V jeho tvorbe prevládala komorná tvorba, známe sú napr. diela Čičmianka, Svätopluk, Žiaľ. Bol držiteľom mnohých cien a vyznamenaní.

Známka č.25 – Bratislava (výplatná)

Dátum vydania : 31.12.1993
Nominálna hodnota : 50 (Sk)

Jednou z dominant mesta Bratislavy je Bratislavský hrad na hradnom vrchu. Bratislavský hradný vrch bol osídlený v dobe neolitickej, halštatskej a rímskej. Slovenské hradisko z veľkomoravskej doby sa spomína už v roku 907. Tu možno hľadať súvislosť so vznikom názvu mesta podľa mena jedného zo synov kráľa Svätopluka - Braslava. V rokoch 1431-1434 bol prestavaný pôvodný románsky hrad na gotické kráľovské sídlo a vojenskú pevnosť. Renesančná prestavba sa uskutočnila v rokoch 1552-1570 a pôvodné opevnenie sa rozšírilo v rokoch 1672-1674. Dňa 28.5.1811 zničil požiar hradný palác a mnohé objekty v jeho okolí. V tereziánskej podobe sa začal obnovovať v roku 1953. V roku 1961 bol vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku a od roku 1962 sa postupne sprístupňovali na hrade reprezentačné miestnosti.

Ing. Marian Hadžega
zdroj : Slovenská pošta a.s.

Krňachy sú pozemné vozidlo bez kolies, pohybujuce sa na drevených plazoch. Sú celé zhotovené z dreva. Krne sa dakedy používali na zväzanie dreva, kedy chlap musel stiahnuť meter dreva, na čo musel mať poriadnu silu a zručnosť. Dnes sa „krnohe“ používajú prevažne na folklórno – športové po-

dujatie v rámci krnohových pretekov. Keďže nám snehové podmienky nepriali, Slovenský pohár v krňachách sa z celkových 10-tich pretekov uskutočnil len dvakrát a to na Beňuši a na Jasienku – Vagnári. Účasť valaštianskych pretekárov bola slabá. Na Beňuši sa 5. februára 2011 pretekov zúčastnila

len jedna, iba ženská posádka, v zastúpení: predník Žofka Vilhanová a zadník Dominika Schallerová. Obsadili druhé miesto.

11.02.2011 o 18.00 hod. v Breznianskej aréne odštartovala Krnohová šou, kde hosťoval Jaro Katriňák a Lukáš Latinák. Tu sa na štart postavil Jozef Vrbovský s Pavlom Dluhošom, ktorým sa podarilo skončiť na peknom štvrtom mieste, posádka Noro Gubza s Miroslavom Haidlmajerom obsadili 11. miesto. Krnohová šou obsahovala prekladanie dreva, slalom, prekladanie dreva, „výstup na Ďumbier“, vykladanie dreva. 12. februára 2011 sa uskutočnil Vagnár – memoriaľ Katky Štulajterovej a tu v zmiešanej posádke obsadili prvé miesto manželka Matka Vrbovská, Jozef Vrbovský a v mužskej kategórii nás reprezentovali Jozef Gajdošík a Erik Bachratý, ktorý obsadili 18. miesto s časom 1,05,35,.

Všetkým zúčastneným gratulujeme k dosiahnutým výsledkom a organizátorom želáme veľa chuti, dosť pretekárov a veselé publikum.

text a foto: Silvia Vilhanová